

Viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC R. O.

LETO XXII — ŠTEVILKA 9

SEPTEMBER 1991

POŠTINA PLAČANA

ALI BOMO V PRIHODNJE DIHALI ČISTEJŠI ZRAK

Gozdovi območja Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec ležijo pod strupenim oblakom, ki ga povzroča TE Šoštanj. Ta pri proizvodnji električne energije pokuri ogromne količine premoga oz. velenjskega lignita. Premog vsebuje precejšnje količine žvepla, ki se pri kurjenju veže v SO_2 — žveplov dvokis. Ta z dimnimi plini odhaja v ozračje, tako onesnažen zrak pa zastruplja gozdove. Poleg SO_2 se v dimnih plinih nahajajo še NO_x , dušikovi oksidi, ki so prav tako strupeni za rastline.

Odgovorni strokovnjaki v TE Šoštanj se zavedajo nevarnosti zastrupljanja ozračja, ki ga povzroča proizvodnja električne energije.

Zanimivo je, da TE Šoštanj pokriva skoraj dve tretjini potreb po električni

energiji v Sloveniji. Zato ni mogoče pričakovati, da bi termoelektrarno ustavili ali pa zaprli, da ne bi onesnaževala okolja. Edina stvarna rešitev je izgradnja učinkovitih čistilnih naprav, ki bodo dimne pline očistile strupenih primesi. O tem v TE Šoštanj že dolgo razmišljajo. Pripravili in izdelali so sanacijski načrt in načrt izgradnje čistilnih naprav na vseh petih blokih TE elektrarne. Celotna investicija po tem projektu je bila ovrednotena 255 mi ECU oz. blizu 300 mio USD.

Kako velik onesnaževalec okolja je termoelektrarna, pove podatek, da je ta še leta 1985 pri polnem obratovanju pokurila preko 5 milijonov ton premoga in pri tem spustila v ozračje do 120.000 ton

SO_2 in še vse druge strupene snovi. Zanimiva je primerjava z našo sosedo Avstrijo, ki je v tem obdobju emitirala iz vseh virov t.j. iz industrijskih dimnikov, iz dimnikov stanovanjskih objektov in iz vozil v prometu skupaj 135.000 ton SO_2 letno. Ta primerjava kaže, koliko strupenih snovi se pri nas zgrne na razmeroma malem prostoru in v kako umazanem ozračju živimo. Zato ni čudno, da nam gozdovi tako hitro propadajo in da drevesa nenehno umirajo. Spomnimo se samo katastrofalnih ožigov dreves spomladi 1985 in 1987.

Načrt izgradnje čistilnih naprav predvideva postopno izgradnjo teh naprav, saj zaradi velikih stroškov vsega naenkrat ne bi mogli.

Prva faza je predvidevala 30 % znižanja imisije na vseh petih blokih. To že deluje na podlagi tako imenovane aditivne metode t.j. z vpihovanjem apnenega praha v gorišča. Poleg tega še znižujejo proizvodnjo v času najhujše inverzije oz., ko so meteorološki pogoji najbolj neugodni. Podatke o tem, kdaj je ozračje preko mere zastrupljeno pa TE Šoštanj dobi s pomočjo EIS — elektronskega informacijskega sistema, ki ga je inštalirala v preteklem obdobju. Ta deluje na šestih stalnih lokacijah in z eno premično postajo. Z modernimi instrumenti tu merijo in beležijo meteorološke podatke in imisijo (količina plina, ki pride iz ozračja v gozd) SO_2 žveplov dvokis, NO_x dušikov oksid in O_3 ozon. Vsi ti plini so za rastline, za gozd in tudi človeka strupeni. Ko vrednosti prekoračijo najvišje dovoljene meje potem v TE znižujejo proizvodnjo in s tem imisijo strupenih plinov.

Za naše območje so pomembni podatki, ki jih zbira stalna postaja na Graški gori, ki leži na meji območja. Ker pa nismo vedeli, koliko strupenih plinov pride v notranjost našega območja, smo

Lepo in sproščeno je bilo ljudsko srečanje pri Najevski lipi na Ludranskem vrhu nad Črno na Koroškem, katerega se je poleg množice slovenskih državljanov udeležilo še okoli dva tisoč Korošcev. Da ima Najevska lipa za seboj 770 rojstnih dnevov in, da je njen obseg v prsni višini kar 12,5 m so se o tem hoteli prepričati slovenski državljani, ki so jo tudi objeli.

Foto: F. Jurač

(Nadaljevanje na 2. strani)

skupno s strokovnjaki TE postavili za pol leta premično merilno napravo na Kremžarjevem vrhu. V tem obdobju smo ugotovili dejansko imisijo strupenih plinov na Kremžarjevem vrhu in povezanost oz. odvisnost teh na obeh merilnih postajah. V bodoče bomo imeli le podatke iz Graške gore, za Kremžarjev vrh in ostali del našega območja pa bomo sklepali iz omenjenih vrednosti.

Letni pregled mesečnih koncentracij SO₂ na Graški gori za leto 1990 kaže — (Glej grafikon 2), da srednje mesečne koncentracije ne presegajo dovoljenih vrednosti. Prav tako pa vidimo, da smo vsak mesec v minulem letu imeli močno prekoračene dovoljene vrednosti 30 minutnih koncentracij. V mesecu marcu so te bile večje od dovoljenih za več kot trikrat. Za rastline in gozd so najnevarnejše pol urne visoke koncentracije, ki povzročajo ožige na listju in iglicah.

Presenetile so nas tudi analize imisij na Kremžarjevem vrhu, ki kažejo razmerna visoke vrednosti, ne le pri SO₂, temveč tudi pri drugih strupenih sestavinah v zraku. Glej grafikon 3!

V Viharniku ni prostora za obsežnejši prikaz analiz, zato tisti, ki jih to zanima, lahko dobijo podatke pri avtorju članka.

V TE Šoštanj si prizadevajo za še učinkovitejše čiščenje, zato je že v pripravi izgradnja čistilne naprave na četrtem bloku TE, ki ima 37 % inštaliranih kapacitet. Po tako imenovanem kalcitem postopku bodo tu znižali emisijo za več kot 90 %. Rok za izgradnjo je konec 1993. leta. Čistilna naprava pa bo stala 80 milijonov USD. Tako bo konec leta 1993 imisija znižana na 63 % inštaliranih kapacitet za 30 %, na 37 % inštaliranih kapacitet pa za 90 % in bo znašala pri polni proizvodnji še 44.800 ton SO₂ letno.

Za peti blok, ki predstavlja kar 45 % kapacitet in kjer sedaj z aditivno metodo znižujejo emisijo SO₂ za 30 %, je predvidena izgradnja kalcitne čistilne naprave do leta 1995. Ta bo tudi tu očistila dimne pline za več kot 90 %. Tako naj bi po letu 1995 pri polni proizvodnji električne energije znašala emisija SO₂ še 14.600 ton letno. To pa je v primerjavi s 120.000 tonami SO₂ pred desetimi leti velik prispevek k očiščenju ozračja.

S TE Šoštanj je tesno povezano tudi vprašanje zapiranja nuklearke Krško. Poleg neposrednih stroškov 500 milijonov USD za zapiranje so celotni stroški za zapiranje in nadomestne objekte ocenjeni na 2,5 milijarde USD. V primeru prenehanja dela nuklearke Krško se bo gotovo povečala proizvodnja v termoelektrarnah in s tem tudi v Šoštanju. To pa bo dodatno obremenjevalo naše gozdove s strupenimi imisijami.

V prihodnji številki Viharnika bo naš mednarodno priznani strokovnjak ing. Marjan Šolar z Gozdarskega inštituta v Ljubljani prikazal poškodovanost slovenskih gozdov v primeri s sosednjimi deželami in tudi razvoj poškodovanosti naših gozdov merjeno v nekaj preteklih letih po posameznih drevnih vrstah.

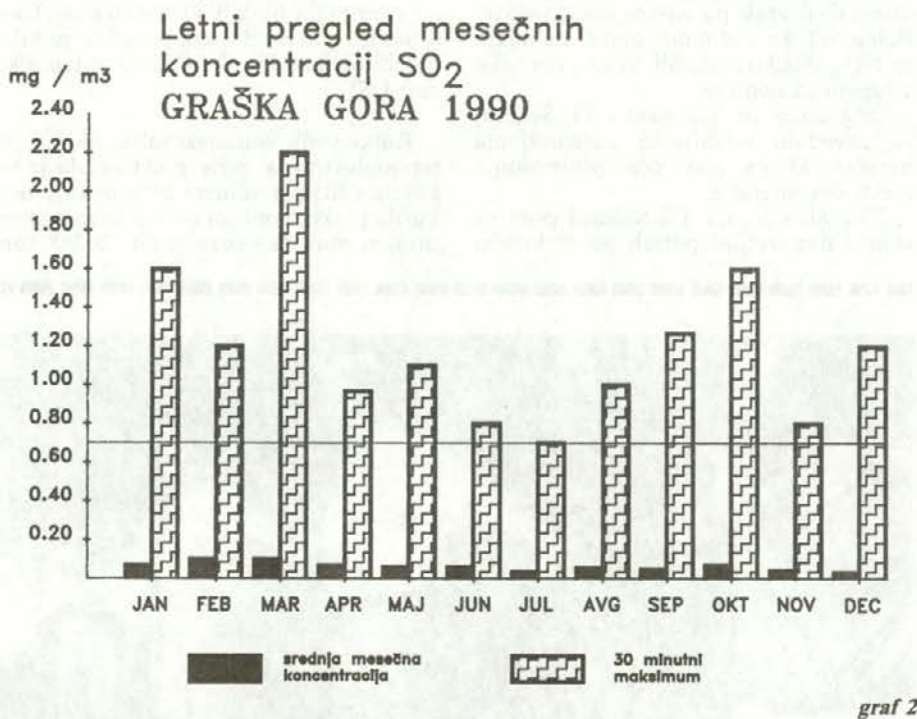
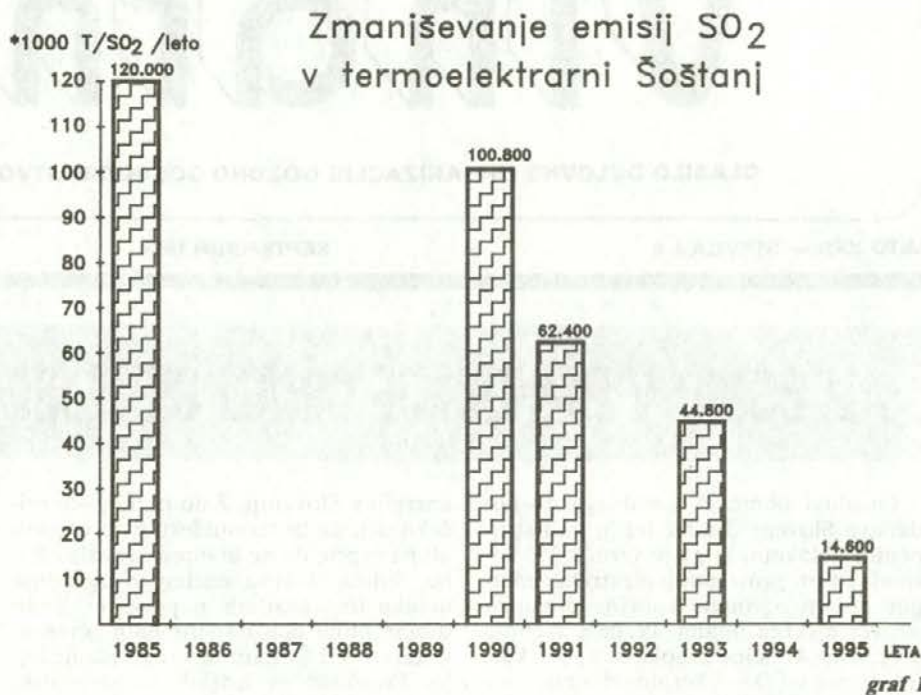
Naša skupna naloga je, da javnosti prikažemo posledice onesnaževanja okolja in da podpremo prizadevanja za izgradnjo čistilnih naprav.

Z vsemi možnimi ukrepi bomo v prihodnosti morali znižati emisije v indu-

striji, ogrevanju in v prometu. TE Šoštanj nam daje dober zgled.

Tako obstaja upanje, da bodo naši otroci dihali čistejši zrak.

Hubert Dolinšek

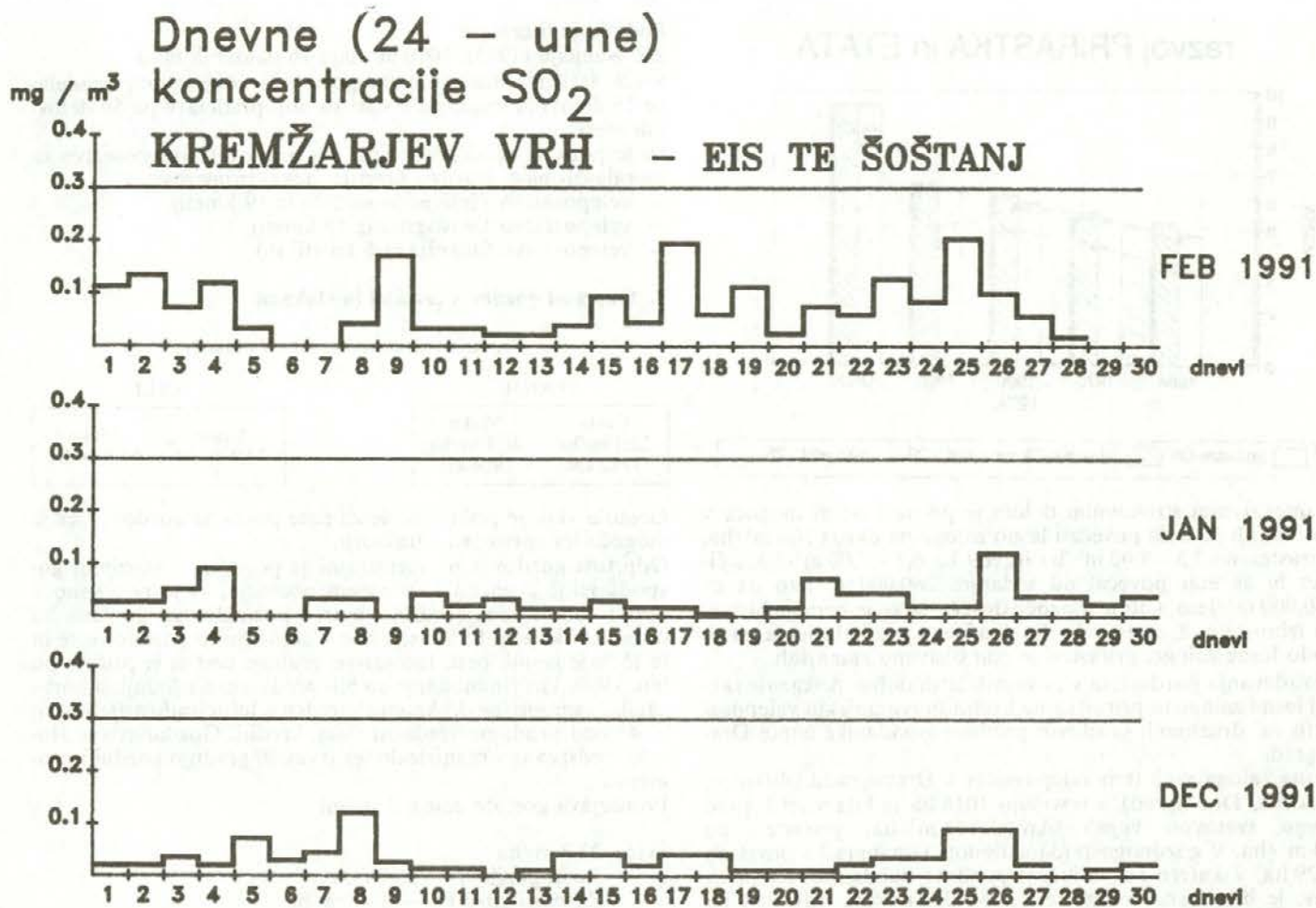

NOVE ODKUPNE CENE IN PLAČILNI POGOJI ZA HLODOVINO IN REZAN LES

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec obvešča lastnike gozdov, da veljajo od 1. 9. 1991 višje odkupne cene za okrogli in rezan les. Cene so se povečale za 10–40 %, v odvisnosti od roka izplačila in vrste sortimenta.

Vse gozdne posestnike vabimo, da se oglasi-jo ali pokličejo TOK Gozdarstvo na svojem področju, kjer vam bodo posredovali podrobnejše informacije v zvezi z odkupom lesa.

Silvo PRITRŽNIK

graf 3

GOSPODARJENJE

Nekaj primerjav o gozdovih pri nas in drugod

Spet se bodo zbudili skupščinski mlini, ki bodo lahko z dobrim ali s slabim posegli tudi v gozdove in gozdarstvo. Za malo državo, kot je Slovenija, ki je več kot polovico pokrita z gozdovi, bo nov zakon o gozdovih zelo pomemben, tako za lastnike kot za javnost, lastniku dajejo les, dohodek, delo; javni pomen pa je izražen v blagovni proizvodnji lesa, varovalnem pomenu, oskrbi z vodo, vplivu na izgled krajine, izboljšanju klimatskih in higiensko zdravstvenih pogojev itd.

Srčka problema pri sprejemanju novega zakona je ali bolj poudariti javni pomen in s tem dati večjo veljavo stroki ali pa dati čim večjo težo lastništvu in s tem sprejeti riziko, da se bo z mnogimi gozdovi slabše gospodarilo.

Sam si predstavljam rezultat strokovnega gospodarjenja predvsem kot:

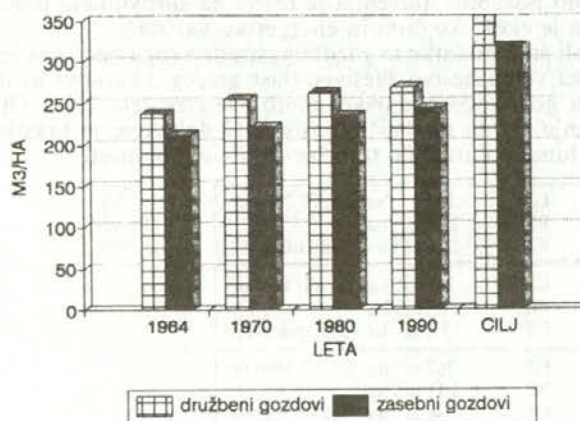
čim večjo in trajno proizvodnjo in čim večjih količin kvalitetnih gozdnih sortimentov ter v zagotavljanju kvalitetnega življenjskega okolja za vse ljudi. Strokovno delo z gozdovi, ki temelji na sonaravnem in mogočnem gospodarjenju zmore in mora proizvesti teh dobrin več in ceneje kot laično delo.

Iz informacije, ki sem jo pripravil za razgovor z našimi poslanci, ki ga je lansko leto jeseni organiziralo gozdarstvo v Sloveniji, da bi predstavilo svoje dejavnosti, povzemam nekatere dele, kjer je razvidno stanje gozdov pri nas in v nekaterih drugih državah in s tem tudi naša strokovna prizadevanja.

I. Lesna zaloga, prirastek, etat

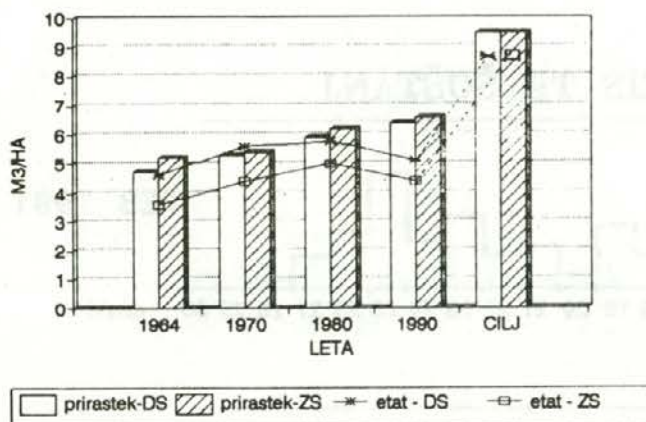
Iz prikazov je razviden trend naraščanja lesne zaloge in prirastka.

RAZVOJ LESNE ZALOGE

Etat je v tesni korelaciji z višino lesne zaloge in prirastka. Do leta 1984 je bil delež etata od prirastka v družbenih gozdovih 90% in v zasebnih gozdovih 80%. Zaradi intenzivnih poškodb po imisijah smo v naslednjih letih znižali etat za 12%.

razvoj PRIRASTKA in ETATA

Z intenzivnim strokovnim delom je po naši oceni mogoče v naslednjih 30 letih povečati lesno zalogo na okrog 300 m³/ha, prirastek na 7,5–8,00 m³/ha in etat na 6,5–7,00 m³/ha, s čimer bi se etat povečal od sedanjih 260,000 m³/leto na ca 350,000 m³/leto. Cilj je mogoče doseči, če se je ozračje bistveno izboljšalo. Z opustitvijo intenzivnega gospodarjenja pa se bodo lesne zaloge, prirastek in etat bistveno zmanjšali.

Prizadevanja gozdarstva v povojnih letih dobro prikazuje razvoj lesne zaloge in prirastka na bivših dravogradijskih veleposestvih oz. družbenih gozdnih gozdnogospodarske enote Dravograd.

Lesna zaloga vseh treh veleposestev v Dravogradu (Bukovje, Šteknija, Dravograd), s površino 1016 ha je bila v letih pred drugo svetovno vojno okrog 151 m³/ha, prirastek pa 2,4 m³/ha. V gozdnogospodarski enoti Dravograd s površino 1329 ha, v katero so vključeni gozdovi nekdanjih veleposestev, je bila lesna zaloga leta 1988 264 m³/ha, prirastek pa 6,2 m³/ha.

Poučna je tudi primerjava višine lesne zaloge z nekaterimi evropskimi državami (podatek FAO 85)

Avstrija	212 m³/ha
Švica	333 m³/ha
Francija	112 m³/ha
ZRN	152 m³/ha
Italija	88 m³/ha
Slovenija	263 m³/ha (l. 1981)
Območje	263 m³/ha (l. 1990)

2. Proizvodnja lesa in zaposlitev

Leta 1988 je bilo v gozdarstvu in lesni industriji v Sloveniji zaposleno 37.632 delavcev, proizvodnja lesa je bila 3,2 mio m³. Če zanemarimo izvoz in uvoz lesa to pomeni, da je 1000 m³ lesa surovina, ki omogoča delo 12. delavcem.

Ne smemo pozabiti: Slovenija je revna na surovinah, lesna industrija je ekološko čista in energetsko varčna.

Analizirali smo podatke iz gozdnogospodarskega načrta iz leta 1929 za veleposestvo Plešivec (last grofov Thurnov) in iz načrta za gozdnogospodarsko enoto Plešivec leta 1986. Ob upoštevanju, da da 1000 m³ zaposlitev 12 delavcem je z rastjo gozdnih fondov naraščalo tudi število delovnih mest.

leto	LZ	128 m³/ha	ETAT 2600 m³
1929	PR	2,34 m³/ha	31
	ET	2,16 m³/ha	delovnih mest
leto	LZ	248 m³/ha	ETAT 3800 m³
1956	PR	4,8 m³/ha	46
	ET	3,2 m³/ha	delovnih mest
leto	LZ	262 m³/ha	ETAT 5800 m³
1986	PR	6,11 m³/ha	63
	ET	4, m³/ha	delovnih mest

VELEPOSESTVO
OZ. REVIR
PLEŠIVEC
1200 HA

Podatki iz literature:

ZR Nemčija (1975), 1000 m³ daje 16 delovnih mest.

Švica, 1000 m³ hlodovine omogoča pri srednji stopnji predelave 25 delovnih mest, pri visoki stopnji predelave pa 50 delovnih mest.

In še pouk iz zgodovine: zato, da so nastala veleposestva so morale propasti številne kmetije, nekaj primerov:

- veleposestvo Plešivec je nastalo iz 19 kmetij,
- veleposestvo Dravograd iz 15 kmetij,
- veleposestvo Šteknija iz 6 kmetij itd . . .

3. Odprtost gozdov s cestami in vlakami

Produktivne ceste in vlake v območju

STANJE

Ceste	Vlake
22,3 m/ha	40,1 m/ha
1782 km	1904 km

CILJ

Ceste	Vlake
24,9 m/ha	61,4 m/ha

Gostota vlak je prikazana le za tiste površine gozdov, kjer je mogoče les spravljati s traktorji.

Odprtost gozdov s prometnicami je pogoj za intenzivno gospodarjenje z gozdovi. V našem območju, ki je poseljeno v obliki celkov, pa je cestno omrežje temeljnega pomena za ohranitev kmetij. 85 % vseh cest v območju so gozdne ceste in le 15 % je javnih cest. Intenzivna gradnja cest se je pričela po letu 1960. Viri financiranja so bili predvsem naslednji: amortizacija, samopriskevki kmetov, sredstva lesne industrije v višini 4 % od prodajne vrednosti lesa, krediti. Gozdarstvo je zbiralo sredstva in organiziralo ter izvajalo gradnjo gozdnih prometnic.

Primerjava gostote cest z drugimi:

Švica	23,8 m/ha
Javni gozdovi	— 26,8 m/ha
Zasebni gozdovi	— 17,7 m/ha

Gozdni obrati ZRN:	3500 ha, 131 km cest, gostota 39 m/ha,
--------------------	--

Heilbron:	da bi dosegli ciljno gostoto bi morali zgraditi še 47 km cest,
Löwenstein:	1646 ha, 50 km cest, gostota 32 m/ha, ciljna gostota je 35 m/ha,
Harz:	65.900 ha, 15 gozdarskih obratov, 2564 km cest, gostota 39 m/ha, po obratih 26–51 m/ha.

4. Ogroženost gozdov

Gozdove v območju ogrožajo predvsem:

- imisije; na površini 39.000 ha je vidno poškodovano dreve zaradi imisij,
- preštevila divjad; srnjad, gamsi, jeleni in mufloni, ogrožajo pomlajevanje in povzročajo škode, še zlasti v zasmrečenih sestojih,
- zasmrečenost, kjer je delež iglavcev večji od 90 %. Teh gozdov je 30.000 ha; še bolj kot druge jih ogrožajo sneg, veter, imisije, divjad in škodljivci.

Posledice propadanja gozdov so številne:

V območju, kjer so gozdovi najbolj poškodovani ali so izginiti, je močno povečano hudourniško in erozijsko delovanje, strmi predeli so ogroženi zaradi plazov.

Povsod, kjer so gozdovi poškodovani, je močno prizadeta proizvodna funkcija zaradi izgub na prirastku, prezgodnje sečnje, večjih stroškov izkoriščanja in varstva gozdov.

Pri poseku je delež slučajnih pripadkov (poškodovanih dreves) običajno med 5–15 %. V območju je bilo zadnji dve leti 30–40 % slučajnih pripadkov. Samo sečnja in spravilo sta dražja več kot 30 %.

Ugotavljanje zmanjšanja prirastka je zelo zahtevno in drago. Iz nemške literature navajamo naslednje podatke:

(Nadaljevanje na 5. strani)

Odstotek zmanjšanja prirastka pri različnih stopnjah poškodovanosti Smreka:

Stopnja poškodovanosti (osutost iglic)	1 (11–25 %)	2 (26–60 %)	3 (61–100 %)
1. Model za Bavarsko (star. nad 60 let)	30	60	90
2. Model Avstrija (sred. donosni razred)	10	25	70
3. Baden Württemberg (sestoji nad 60 let)	10	40	70

Propadanje gozdov v nekaterih državah Evrope (II. do IV. stopnja)

	% poškod. gozdov
Avstrija	3,6
Švica	12,0
ČSR	27,4
ZRN	14,9
Poljska	20,4
Francija	6,9
Slovenija	23,6

Drago Zagorc

ABECEDA PODJETNIŠTVA

1) Podjetnik prerazporeja ekonomske vire s področij nižjega na področje večjega donosa. Nujni sestavini vsakega podjetniškega ravnanja sta, da stvari delamo na drugačen način in ustvarjamo profit.

2) V podjetništvu poznamo dve skrajnosti:

- iti z glavo skozi zid
- prevelika bojzljivost in mala pripravljenost za sprejetje tveganja. Med obema skrajnostima moramo najti srednjo pot.

3) V prvih treh letih delovanja propade skoraj 80 % vseh novih podjetij, zato je smiselno zgraditi podporni mehanizem npr. v obliki **podjetniškega inkubatorja**.

4) Podjetniki in inovatorji navadno bijejo skoraj zasebne boje nekje na obrobju skrbno upravljanega linijsko vodenega podjetja, saj počno ravno stvari, ki so v nasprotju s pravili linijsko vodenega podjetja. Izmišljajo si nove stvari, jih poizkušajo uresničiti na lastno pest, zahtevajo pogoje, ki jih drugi v podjetju nimajo. S podjetniki in inovatorji so samo problemi.

5) V resnici podjetniki ne počno drugega, kot pa si ustvarjajo osnovne pogoje za delo in sicer:

- stimuliranje kreativnosti in eksperimentiranja
- dopuščanje napak
- podpora okolja za razvoj novih izdelkov in postopkov

6) V vsakem podjetju je potrebno združiti linijski način vodenja s podjetniškim načinom razmišljanja. Tako okolje mora zagotoviti direktor s svojo poslovno ekipo.

7) Značilnost podjetnikov:

vizionarnost in nagnjenost k akciji
 obstoječi miselni vzorci jih ne omejujejo
 cilje poskušajo doseči za vsako ceno
 istočasno so misleci, realizatorji, planerji in delavci.

8) Podjetniški stil vodenja uvajamo po naslednjih fazah:

- vsem zaposlenim predstaviti podjetniški koncept
- pri vseh zaposlenih iskati podjetniške pobude
- usposabljanje podjetnikov
- strukturna podpora podjetništvu

9) Stimulacija podjetnikov:

- dovoljenje za uresničitev podjetniške ideje
- pozornost direktorja ali šefa (obisk sredi dela)
- javno priznanje ob doseženih rezultatih
- napredovanje
- izobraževanje
- materialna nagrada, ki se veže na dobiček.

10) Tehnologija podjetniškega inkubatorja ali službe za vzpodbujanje podjetništva:

- pritek podjetniških zamisli
- selekcija podjetniških zamisli
- realizacija podjetniških zamisli
- pomoč pri delovanju novih podjetij

11) Pritek podjetniških zamisli uresničimo z:

- objavo v internem glasilu
- objave na oglasnih deskah
- predstavitev na kolegijih direktorjev in sektorjev

- povabilo vseh zaposlenih na okroglo mizo

12) Selekcija podjetniških pobud

Z vsemi nosilci podjetniških pobud je potrebno opraviti individualne razgovore.

13) Realizacija podjetniških zamisli

Avtor podjetniške zamisli pripravi poslovni načrt.

14) Pomoč pri delovanju novih podjetij:

- podjetniški inkubator nudi strokovno pomoč
- zagotovi poslovne prostore
- zagotovi finančne vire

15) V nekaterih večjih podjetjih ustanovljajo podjetja s funkcijo podjetniškega inkubatorja, ki zaposlujejo enega do dva delavca. (INEL — ISKRA Elektrooptika, INJES — Železarna JESENICE, ALIN — TGA Kidričevo). Naloga teh firm je prestrukturiranje podjetij v manjša in realizacija notranjih podjetniških pobud.

16) Podjetniki so manjkajoči člen med ljudmi z idejami in ljudmi, ki vodijo že utečeno poslovanje.

17) V sedemdesetih letih so v ZDA (naftni šok) pričeli ustvarjati podjetniško klimo z naslednjimi ukrepi:

- uveljavljanje malega podjetništva
- inovativno gibanje
- projekt podjetniških inkubatorjev s čemer so zmanjšali propadanje novih podjetij od 80 % na 20 %
- nudenje kapitala pod ugodnimi pogoji

18) Brez podpore vodilnega managementa je vsak poskus ustanoviti novo podjetje nesmiselno in brezuspešno.

19) Izločitev stranskih in podpornih dejavnosti v Sloveniji ima že precej zgledov. Pri ustanavljanju novih firm moramo upoštevati naslednje izkušnje:

- če vodstvo podjetja programa notranjega podjetništva ne podpre brez zadržkov, uspeha ne bo;
- nič se ne da storiti čez noč. Da nov način razmišljanja zajame vse zaposlene, mine eno leto;
- število predlogov in njihov obseg se povečata po realizaciji prvih predlogov
- podjetnike je koristno fizično ločiti od siceršnje delavnosti podjetja.

VIR: revija Gorenja za raziskovalno in razvojno dejavnost (različni avtorji)

Danilo A. RANC

RAZPIS PROJEKTNIH NALOG

V Lesni želimo pospeševati teamsko obliko projektne dela in povezati strokovnjake iz različnih družb, nivojev odgovornosti in strok. Na tak način bi povezali in aktualizirali znanje, ki ga imamo in bi ga vgradili v projekte, katerih cilj je izboljšati poslovanje v LESNI. Projektne naloge naj rešujejo tekočo proizvodno, komercialno, tehnično in razvojno problematiko. Naša akcija sovпада tudi z razpisom republiškega razvojnega fonda, ki je v lanskem letu odobril kar 80 % proizvodno operativno naravnanih projektov in jih tudi sofinanciral. Ker se je na tem področju naša konkurenca močno angažirala, mora tudi LESNA izkoristiti to priložnost.

Projektne naloge smo razvrstili v naslednja tematska področja:

1. TEHNOLOŠKO-TEHNIČNO PODROČJE

Področje zajema operativno tehnološko-tehnično problematiko s poudarkom na zniževanju stroškov proizvodnje in raznih manjših racionalizacijah.

2. RAZVOJ NOVIH IZDELKOV

Zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev moramo v to področje usmeriti vso energijo in s povečanim proizvodnim asortimanom osvojiti zahtevnejša tržišča.

3. NAČRTOVANJE NOVIH TEHNOLOGIJ

Novi in racionalnejši tehnološki postopki znižujejo stroške proizvodnje. Za potencialne tuje sovlagatelje moramo imeti pripravljene tehnološke postopke, v katere so ti tuji pripravljene sovlagati.

4. PODROČJE PRIDOBIVANJA SOVLAGATELJEV

Zajema ukrepe in metode pridobivanja sovlagateljev

BODOČNOST NAŠE LESNE INDUSTRIJE IZ VIDIKA DRUŽBENO-EKONOMSKIH SPREMENB

1. UVOD

Zadnji dve leti sta za vse države Evrope, ki niso imele tržnega gospodarstva in niso imele večpartijskega parlamentarnega sistema, bili leti velikih sprememb. Enotarijski sistemi so se zrušili (ponekod na silo v nekaj dneh, ponekod pa je bil prehod počasnejši in se končal na splošnih volitvah). Posledica družbenih sprememb so tudi spremembe v gospodarstvu. Vse države, ki so doživele politično preobrazbo, želijo po vzgledu zahodnih gospodarstev urediti svoje gospodarstvo. Če je bila sprememba političnega sistema dokaj hitra, se to ne more zgoditi v gospodarstvu. Hiter prehod otežuje:

- državna lastnina (pri nas družbena)
- plansko gospodarstvo (pri nas ostanki dogovorne ekonomije)
- tehnična in tehnološka zaostalost
- pomanjkanje kapitala
- dosedanja relativna neuspešnost podjetja
- zahteve po vračilu na silo odvetnega premoženja

V večini teh gospodarstev si prizadevajo čimprej urediti tržno gospodarstvo, katero pa ne more biti brez (večinske) privatne lastnine.

Vsi ti procesi potekajo tudi v naši državi in gospodarska preobrazba bo zajela tudi našo lesno industrijo.

2. PREGLED OBDOBIJ V RAZVOJU LESNA INDUSTRIJE KOROŠKE KRAJINE IZ VIDIKA EKONOMSKIH ODNOSOV IN ORGANIZACIJE OBDOBJE DO LETA 1945

V tem obdobju je vsa lesna industrija v privatnih, zasebnih rokah in je zelo številčna. Zaposluje pomemben delež zaposlenega prebivalstva, vendar ne doseže večje koncentracije (kot npr. železarstvo). Večina so to le žage, ki jih je mnogo več kot sedaj, manjši lesnopredelovalni obrati in tovarne lepenke, ki pomenijo tehnološko, kapitalsko in po številu zaposlenih, najvišjo obliko.

OBDOBJE OD LETA 1945 DO GOSPODARSKE REFORME V ŠESTDESETIH LETIH

S povojnim obdobjem se začne proces nacionalizacije lesne industrije. Večina lesne industrije postopoma prehaja v državno lastnino. Plansko gospodarstvo in pomanjkanje strokovnih kadrov narekujejo postopno koncentracijo lesne industrije v veliko podjetje, to je LIP Slovenj Gradec. Podjetje je, kakor tudi druga podjetja v tem obdobju, organizirano skrajno centralizirano s posameznimi proizvodnimi obrati. Ima na trgu privilegiran, monopolni položaj, saj razpolaga praktično s 100% lesne mase, ki se nahaja v krajini in nima konkurenca.

OBDOBJE OD GOSPODARSKE REFORME V ŠESTDESETIH LETIH DO LETA 1990

Gospodarska reforma je prinesla več samostojnosti v podjetja, lesna industrija, zaokrožena v LIP Slovenj Gradec, se zelo hitro razvija in poleg železarstva zaposluje največ delavcev. Zdržiitev lesne industrije z gozdnim gospodarstvom in preoblikovanje podjetja po Zakonu o združenem delu, naredi iz podjetja, ki se že imenuje LESNA, velik kombinat s nenormalnimi povezavami gospodarstva in lesne industrije. Tudi posamezna podjetja (tozdi) nimajo vseh funkcij, ki bi jih naj imelo podjetje.

V »majski« številki VIHARNIKA, v članku ORGANIZACIJSKI MODEL RAZVOJNIH, TEHNOLOŠKIH IN KONTROLNIH FUNKCIJ V LESNI, avtor prikazuje posamezne tipe organizacij (centralizirano podjetje, podjetje s strateškimi poslovnimi enotami). Obe obliki sta bili značilni tudi za LESNO,

5. PODROČJE POSLOVNE IN PROIZVODNE INFORMATIKE

Zajema optimiranje in nadgradnjo obstoječega informacijskega sistema.

6. PODROČJE PODJETNIŠTVA

V Lesni podpiramo vse oblike podjetništva, zato vabimo skupine in posameznike, ki bi svojo podjetniško nagnjenost uveljavili skupaj z nami.

7. PODROČJE INVESTICIJ

Kljub težki finančni situaciji moramo nekatere investicijske projekte imeti pripravljene, da jih bo možno v pravem trenutku realizirati (Energetika TIP, TSP)

8. PODROČJE KAPITALSKIH POVEZAV IN VPLIV NA POSLOVANJE IN ORGANIZIRANOST

9. PODROČJE MARKETINGA

Zadovoljevanje potreb potrošnikov na optimalen način z ustreznimi prodajnimi kanali in smiselnim tržnim komuniciranjem daje ekonomske učinke.

10. PODROČJE KOMERCIJALE

Prilagoditve novi tržni situaciji in osvajanje zahtevnih evropskih tržišč.

Prijava projektne naloge naj vsebuje naslednjo kratko vsebino:

1. kratka vsebinska opredelitev in cilji
2. predlog vodje teama in sodelavcev, teami naj bodo sestavljeni iz različnih strokovnjakov in različnih družb
3. ocena stroškov

Ko bomo zbrali vse prijave, jih bomo individualno obravnavali in določili prioriteten vrstni red glede na aktualnost, ekonomske učinke, možnost sofinanciranja itd. Najboljše naloge bomo objavili na republiški razpis.

Prijave oddajte do 15. septembra 1991 direktorjem družb ali direktno vodstvu Lesne. LESNA — Lesnoindustrijsko podjetje, d.p. SLOVENJ GRADEC

holding podjetje pa je nastalo z začetkom preobrazbe podjetij. Čeprav so take oblike organizacije poznane, pa v srednjeevropskem prostoru niso značilne za lesno industrijo. Velikih centraliziranih podjetij v lesni industriji praktično skoraj ni. Podjetja s strateškimi poslovnimi enotami (ki so niso prava podjetja), so bila pri nas le posledica Zakona o združenem delu. Vsi samoiniciativni odkloni od uradne politike v »predrznih tozdih« niso bili posledica organizacijskega razvoja, ampak jih je v to silil trg, ki pa je bil pri nas le delno prisoten. Tozdi so si skušali pridobiti čimveč lastnosti podjetja.

3. PREOBLIKOVANJE LESNE PO ZAKONU O PODJETJIH TER PROCES LASTNINJENJA

Zakon o podjetjih je predpisal gospodarstvu, da se zopet organizira po klasičnih podjetniških pravilih, ki veljajo v tržnih gospodarstvih. LESNA je na podlagi tega zakona vse svoje premoženje prenesla v skupno podjetje, to pa je nato iz delov tega premoženja začelo ustanavljati posamezna podjetja, ki so organizirana kot družbe z omejeno odgovornostjo in so v 100% lasti matičnega podjetja (holdinga). Tako je nastalo razmerje, da imajo vsa posamezna podjetja lastnika, to je krovno podjetje, le to pa ga nima.

V nekaterih podjetjih, ki so bila podobno organizirana, so sli po obratni poti, to je tako, da so podjetja (bivši tozdi) ustanovili z delom sredstev krovno podjetje in postali tudi njegovi lastniki. Le-to pa je nato vložilo sredstva nazaj v posamezna podjetja. Tako nastane razmerje, da so posamezna podjetja lastniki krovnega podjetja, le-ta pa je delni lastnik posameznih podjetij, ki pa za ostali del še vedno nimajo lastnika. Vse te transakcije pa še vedno ne privedejo do pravega lastnika. Vprašanje je le: ali je brez lastnika krovno podjetje ali podjetja, ki so krovno, podjetje ustanovila.

V LESNI se nekateri v zadnjem času bolj nagibajo v smer, da bi bilo primerne lastnini posamezna podjetja in ne skupno podjetje. Manjše zaokrožene enote — podjetja bi mnogo prej in lažje našle lastnika.

Predlog Zakona o lastniškem preoblikovanju podjetij predvideva, da se najprej ugotovi ali obstajajo morebitni zahtevki za vračanje premoženja, nato pa se pod nadzorstvom Agencije republike Slovenije za privatizacijo začne proces lastninjenja, to je privatizacija. Proces je različen za velika in mala podjetja. V velikih podjetjih bo vpliv in nadzor države močnejši, medtem ko se bodo mala podjetja lahko mnogo enostavneje privatizirala tudi z delavskim odkupom. Seveda je želja države, da čimprej dobi konkretnega večinskega lastnika.

4. KDO BI BIL IDEALEN LASTNIK NAŠIH PODJETIJ?

Na to vprašanje ni mogoče enostavno odgovoriti. Naredili bomo primerjavo, kdo je lastnik podobnih primerov v tujini in podoben bi naj bil tudi lastnik naših podjetij.

V žagah je ta lastnik lahko (poleg zaposlenih) ena ali več privatnih oseb, ki s svojim privatnim osebnim delom vodi podjetje. Vsaka posredna lastnina se bo izkazala kot neuspešna in ne bo mogla konkurirati že nastajajočim žagam, ki so 100% v privatni lasti.

V podjetjih, ki delajo finalne in polfinalne izdelke (okna, vrata, podboji) je lastnina lahko tudi mešana z delom delavskega odkupa. Najbolj zaželen pa bi bil partner, ki naj bi vstopil ne samo s kapitalom, ampak bi prinesel tudi del trga in tehnologijo.

Tovarna ivernih plošč bo morala iskati lastnika v povezavi z enim velikim mednarodnim sistemom, ki se ukvarja s proizvodnjo ivernih plošč. V tujini ne obstaja več skoraj nobena iverka, ki ne bi bila povezana v enega takih sistemov. Obseg kapitala in investicije v obnovno in razvoj so možne le v velikih sistemih. Eden takih pa bo slej ko prej skušal razširiti svoje delovanje na prostor Slovenije in bi bil zato za Tovarno ivernih plošč idealni partner.

5. ZAKLJUČEK

Pri privatizaciji naših podjetij ne bomo mogli izhajati iz enotnega modela, pač pa bomo morali za vsako naše podjetje pripraviti vse pogoje, da čimprej najdemo čimbolj primernega partnerja, ki bo prevzel večinski delež naše industrije in zagotovil uspešno poslovanje naših podjetij.

Ernest MIHELJAK, dipl. oec.

IZ SKUPŠČINE SLOVENIJE

Dragi bralci! Prav čudno se čuje, pa je vendar res, da je bila od takrat, ko smo se zadnjič srečali v Viharniku, vmes vojna! K sreči kratka, toda prava vojna. Napadli so nas »bratje« z orožjem in opremo, katero smo jim tudi mi pomagali kupiti, tudi izdelovali smo jo!

Vsak jo je doživljal po svoje. Tudi v slovenskem parlamentu. Kot najvišji zakonodajni orga v republiki je moral sprejemati in dajati soglasja k zgodovinskim odločitvam. V ta namen sta bili med vojno sklicani dve izredni seji slovenskega parlamenta. V noči od 29. do 30. junija je bil obravnavan položaj po razglasitvi samostojnosti Slovenije. Skupščina je sprejela tudi sedem znanih točk stališč do trenutnih razmer v državi. Med sejo smo dobili dve »pozdravni« pismi iz Beograda,

kateri je strokovna služba takoj razmnožila in nam poslala na klop. Prvo je bilo opozorilo člana vrhovnega štaba JA generala V. Negovanoviča (tega nismo niti obravnavali) in ultimatum istega štaba s podpisom načelnika štaba generala armada V. Kadrijeviča. Ultimatum je obsegal devet nesprejemljivih točk, ki bi morale biti izvršene na dan 30. junija ob 9.00! Skupščina ga je soglasno zavrnila.

Nekaj po polnoči smo doživeli diverzantski napad v neposredni bližini skupščinske stavbe. Zato smo se morali za nekaj časa umakniti v kletne prostore. Tako važen objekt torej nima lastnega zaklonišča!

Druga zgodovinska seja slovenskega parlamenta je bila 10. julija, ko je bila sprejeta briionska deklaracija. Naj to dejanje parlamenta komentira vsak, kakor hoče, moje mnenje je,

da je bila to stvar razuma. Zaustavili smo ponorela dejanja vojaškega vrha in ustvarili pogoje za pogajanja. Ta izredna seja je značilna tudi po tem, da je bila povsem mirna in složna po glasovanju, kar v skupščini še ni bil slučaj. Takšna sloga je zaželjena tudi v bodoče, čeprav položaj ne bo tako napet!

Po vojni smo sedaj opravili 25., 26. in 27. sejo. Na 27. seji, ki jo je sklical samo zbor združenega dela, je bila ena sama točka dnevnega reda: kratkoročni in dolgoročni ukrepi za izboljšanje gospodarskega stanja v Republiki Sloveniji. Med ostalimi sklepi je bil sprejet tudi moj predlog: obveznost TO se ne sme ovirati važnih kmečkih opravil.

Obravnavali smo tudi predlog Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, kjer ni bil sprejet predlog IS, da se združita 1. in 2. faza. V obravnavi je bil tudi predlog za izdajo Zakona davka od prometa in storitev. Nas kmete najvažnejše šele čaka: sprejem cellega paketa kmetijskih zakonov. O tem prihodnjic.

Ajnžnik

OD KRIŽANA DO ŽERJAVA

Katastrska občina Uršlja gora II. sega od Plešivca, nadmorska višina 1696 metrov, in zavzema jugozahodno pobočje do potoka Jazbina, ki izvira pod Kotnikovim vrhom, nadmorska višina 1050 metrov. Pri Žerjavu se s potoki izliva v reko Mežo, nadmorska višina 531 metrov. Na levem bregu potoka Jazbina meji na katastrsko občino Javorje na Kavnika, Koniča in Kompreja. Med Javorjem in Uršljo goro II. leži katastrska občina Jazbina, ki pri Korizlu gre čez potok na desni breg Jazbine. Ves ta kraj vzdolž potoka Jazbine je zelo razgiban, strma pobočja s številnimi grapami in pritoki. Geološko prevladuje dolomit, ki na več krajih močno zbija na površino, spodnji desni breg pa je zelo slabo obrastel z redkimi borovci in ostro travo. Ob Mučovi meji pa teče potok Votlica, ki se spodaj skozi ozko sotesko zliva v reko Mežo. Ves ta desni breg je bil v preteklosti dostikrat požgan, še danes se kraj imenuje Pogorevc — Pokojni Lovro Kuhar, ali kot ga imenujemo Prežihov Voranc, pa ga v svoji knjigi imenuje Požganica. Kraj je bil zgodaj naseljen. Na desnem bregu pod Uršljo goro so bile same večje kmetije, najvišje je bila Šisernik, 1250 metrov, ki spada še pod Zgornji Razbor, pa Lorenci, 1130 metrov, in Močivnik, 960 metrov, ki spada še pod Zgornji Razbor, pa Lorenci, 1130 metrov, Jelen, 1080 metrov, Naravnik, 1160 metrov, Lavter 1020 metrov, in Močivnik, 960 metrov ter Karničnik, 930 metrov. Od vseh teh domačij so danes še naseljene: Lavter, Karničnik in Močivnik, kjer je bil včasih sedež krajevne oblasti s postajo biračev, saj je še danes ohranjen stolp, ki je služil kot zapor. Zadnjega birača je po pripovedovanju ljudi ubil s kolom Karničnikov hlapec pri Močivnikovem prevozu (stopničast prehod čez plot). Na vrhu stoji cerkev sv. Uršule, 1674 metrov. Veliki oltar stoji na Šisernikovem, ostali del cerkve pa na Lorencijevem, ker se zgoraj posestvo zoži. To cerkev so okoliški kmetje okoli leta 1570 sami začeli graditi, posvečena pa je bila 18. avgusta 1602. Posvetil jo je ljubljanski škof Tomaž Hren. Ta cerkev je najvišja na Slovenskem.

Na tem delu Uršlje gore in Jazbine se te stalne kmetije niso nič spreminjale, dedovale so se iz roda v rod, preživljale so se s pridelki, ki so jih pridelali na kmetijah in z živinorejo, zlasti z drobnico — koze in ovce, saj je

bila planina za drobnico najbolj primerna, zato so tudi dosti požigali. Tako so se skozi dolgo dobo tla zelo osiromašila, da ponekod še do danes niso kaj prida.

Ko so zgradili železniško progno Maribor—Celovec, se je v svetu že močneje razvila industrija. Ta je rabila delovno silo. Otroci številnih družin niso več iskali zaposlitve kot hlapci in pastirji, temveč so jo našli v industriji. Tako so v nižjih predelih ostajale številne domačije brez ljudi. Tiste čase pa je začela cveteti trgovina in barantanje s kmetijami, saj dostikrat spomladi, ko so sejali niso vedeli, kdo bo jeseni pridelke pospravil. To ugodje so izkoristili bogatejši planinski kmetje, da so si izboljšali življenjske pogoje, so prodajali višinske domačije in kupovali nove.

Kot je znano in najdemo te priimke v okolici Prevalj, Pliberka in Guštanja kot na primer Močilnik je kupil Avguštinovo posestvo pod Lubasom, saj je še sedaj tam ta priimek.

To izseljevanje pa je izkoristil grof Georg Thurn, ki je imel že v Mušeniku svojo posest in leseno žago ter v širšem okolišju že več gozdov. S temi dokupi si je širil in zagotavljal večje zaledje za lesno industrijo in rudarstvo

ter železarstvo. Tako je bil v kratkem času ves ta zahodni del v grofovski posesti. Prvo je kupil 1860. leta Florinovo, Bosjakovo, Kristavčko, Rupnikovo, Krpuhovo, Naravsko, Močivsko, Karničko, Jelenovo, Lorencijev, Šisernikovo in v Jazbini leta 1898 Kuhelnikovo in še nekaj malih koč. Ko so se bivši lastniki izselili, je grof dal naseliti razne najemnike, največ sinove raznih kočarjev in kmečke, kjer je bilo več otrok pri hiši. Na teh najemniških domačijah so si ustvarili svoje družine, obdelovali najeto zemljo, redili nekaj potrebne živine, priložnostno ali pa tudi stalno bili zaposleni kot gozdni delavci ali vsaj pozimi prevozniki lesa na lesno žago v Mušenik. Ti najemniki so imeli pristojo pašo, steljo in drva in tudi les za vzdrževanje poslopja. Slabšo obdelovalno zemljo so pogozdili, pogozdili vse novine in povsem so pogozdili Florinovo in Rupnikovo. Pogozdili so tudi močno degenerirano zemljišče Pogorevca s smreko in močno primešanim črnim borom, ki se dobro obnese na takih tleh. Za novega lastnika je bil zelo pomemben lov. Posebno so tod lepi gamsi, divji petelin in tudi ruševci preletavajo iz Pece. Najde se tudi kak beli zajec, jazbeci in lisice. Tudi med rastlinami se najde dosti zanimivega, med drugim tudi redek blagajev volčin.

Križan — planinska postojanka, foto Matevž Čarf

Tu je bila pred leti Mrdavsova žaga, foto: M. Čarf

Črna, v ozadju Pogorevc z Uršljo goro, foto: M. Čarf

Na desnem bregu jazbinskega potoka je ostal zvest svoji domačiji Čemernik. Tako so najbolj revni ostali zvesti svoji zemlji, ker za svoj stari dom niso dobili toliko, da bi si lahko kupili kaj boljšega. Čemernika je iz tega kraja pregnala kriza, da ni več vzdržal. Leta 1930, v najhujši krizi, je kupil to posestvo gospod župnik Viternik Ludvik, župnik v Zgoranjem Javorju. Tu si je obnovil hišo, gospodarsko poslopje in drugo. Ob upokojitvi se je tja preselil in si s kuharico Urško in hlapcem Matevžem uredil mirno življenje. V hiši si je dal postaviti mali oltar za mašne obrede, ker pa je bil vnet glasbenik in komponist je delal tudi za radio Ljubljana. Tu so mirno živeli, za okolico dosti dobrega storili. Leta 1944 so hoteli Nemci izseliti vse krajanje, pa se je kuharica Urška tako krepko zavzela za svoje krajanje. Znala je dobro nemško in je nemškega kapitana pregovorila, da je opustil izselitev, tako se ni nikomur nič zgodilo. Bila sta tudi dobra gospodarja, obdelovala zemljo in redila živino, pri tem jima je pridno pomagal hlapec. Ko sem šel enkrat mimo, sta sama orala s kravami. Župnik je vodil krave, Urška pa je bila pri plugu. Ker krave niso preveč ubogale župnika, se je Urška jezila nad župnikom, da je bolj neumen kot krave. Kuharica Urška ni dovolila, da bi se kdo z njo šalil. Krepko se je znala postaviti v bran kot Nemcem tudi drugim, če je bilo treba. V zvezi z neko pritožbo pri gozdni upravi v Črni so se pri njej oglasili gozdarji, pa so se hoteli z njo nekaj pošaliti. Ona je zapustila goste same v

sobi, brez opravičila odšla v svinjak nastiljat svinjam. Ko so jo šli iskat in jo našli v svinjaku, so jo vprašali, zakaj jih je zapustila same; jim je lepo zabrusila, da je raje med svinjami kot med gozdarsko inteligenco.

Dočkala sta oba visoko starost, v oporoki sta kmetijo zapustila svojemu hlapcu Matevžu, ker pa tudi on ni imel svojih ljudi, je to pozneje prodal Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec. Na domačijo pa so naselili svoje delavce. Po prvi svetovni vojni, ko se je začela agrarna reforma, je zajela tudi ta kraj in tem najemnikom so obljubljali, da bodo dobili ta posestva v last. S temi najemniki v kraju je imel precej stikov pokojni Prežihov Voranc in je dobro poznal njihove težave in življenje, kar je v svoji knjigi Požganica tudi opisal.

Leta 1934 je bila v glavnem izvedena agrarna reforma, da so ti najemniki dobili v last poslopja in obdelovalno zemljo, gozd pa je pripadal Začasni državnii upravi s sedežem v Spodnjem Javorju, kjer so postavili novo stavbo kot upravno poslopje. Upravitelj te uprave je bil gozdarski inženir Rebol. S to dodeljeno zemljo se tem novim lastnikom stanje ni bistveno izboljšalo, ker so izgubili pašo in vsak gradbeni les so morali plačati. Dosti teh najemnikov se je pozneje še izselilo in so se zaposlili drugod. Sedaj so na desnem bregu še naseljene kmetije: Močivnik, Karničnik in Lavter, ki je najvišji. Pri Šiserniku in pri Jeleni je bilo požgano, opuščeno je tudi Lorencijevo, Naravsko in Križanovo. V po-

letnem času ožive skupni pašniki. Tam, kjer je bila Šimanova koča, pa ima lovška družina Jazbina svoj dom. Na levem bregu jazbinskega potoka med Petričevem in Hlivnikovem potoku so se do druge svetovne vojne ohranile štiri domačije, največja je bila Hlevnikova. Sedaj sta tam samo še dve: Hlevnik in Hober. Petričeva je bila med vojno požgana, Kuhel je prodal grofu Thurnu leta 1898, Pistornik pa se je pred leti izselil, domačijo pa rabi kot pašnik.

Tekom zadnjih sto let se je življenje v tem kraju zelo spremenilo — zamrlo. Potok Jazbina je včasih poganjal tri lesne žage in sedem mlinov. Po osvoboditvi so vsi ti bivši grofovski oz. začasno državno upravni gozdovi prišli pod splošno ljudsko premoženje. Temu sta se še pridružila Petričevo in Čemernikovo s kupno oz. menjalno pogodbo, tako je bilo menjano Mrdavsovo, ki pa leži v katastrski občini Javorje.

Povsem nova podoba pa nastaja ob potoku in cesti, ki je obnovljena in asfaltirana, kjer je bilo včasih le nekaj bornih, večji del, lesenih koč, danes pa, kjer je le količkaj prostora, stojijo lepe stanovanjske hiše z lepo urejenimi vrtovi, ponekod že kar male vasi. Večji del teh ljudi je zaposlen v rudniku v Žerjavu ali v gozdarstvu. Praktično se je ves živelj preselil v ta ozki tesni potok. Lep biser vrh Plešivca je cerkev sv. Uršule. Njena obnovitvena dela že gredo h koncu.

Matevž ČARF

PRI PAVŠERJU V PODGORI PRI KOTLJAH

Lepa Pavšerjeva domačija, ki leži v Podgori pod Uršljo goro, tik pod znano rekreacijsko točko Ivarčkim jezerom, se pospešeno, v okviru možnosti, pripravlja na kmečki turizem kot novo dodatno dejavnost v kmetijski panogi.

Tretji Pavšerjev rod po vrsti, katerega pomnim v svojem življenju, rod Ivana in Marjane Ivartnik, je pravilno dojel trenutek, ki ga za nadaljni obstoj kmetije narekuje neposredna bližina na novo nastajajočega turističnega centra »Ivarčko jezero« pod Uršljo goro. Pri Pavšerju se pripravljajo, da tudi oni postanejo del te za bodočnost obetavne in donosne dejavnosti. Prva Pavšerja, ki ju pomnim, sta bila Neža in Florijan Ivartnik. Bila sta izredno

prijazna, dobra in razgledana človeka. Mater Nežo smo imeli radi vsi otroci iz sosesčine, ker je bila tako dobra in prijazna z otroki. Oče Florijan je bil napreden kmet, velik narodnjak; Slovenec, ki so ga v času koroških bojev skoraj do smrti pretepli zaradi njegove narodne zavesti. Bil je vojak v prvi svetovni vojski. V Rusiji in Italiji je bil v najhujših bojih, na Karpatih in Doberdolu je bil zraven. O tem je znal tako zavzeto in nazorno pripovedovati, da mi je zastajal dih, ko sem ga kot otrok poslušal. Občutil je zatiranje Slovencev v Avstro-Ogrski, vojno, slabo strankarsko gospodarjenje in propadanje kmetov v predvojni Jugoslaviji. Doživel je Nemško okupacijo Jugoslavije v drugi svetovni vojski. Sodeloval je v NOB, bil je član odbo-

ra OF za Kotlje. Pri »Cvetku«, kot se je ilegalno reklo pri Pavšerju, je bila kurirska postaja. Bil je izbran za talca in skupaj s sinom Dominikom, bratom Pepijem in domačimi, Rožankovim Fikanom, Osrantom in Mizarjem Tončem iz Kotelj, skoraj ustreljen, ko so partizani iz njegovega gozda napadli in streljali na nemško patroljo. Rešilo ga je le posredovanje rajne Šrotnekarice, sosede, ki je bila Nemka in je imela pri Nemcih velik vpliv.

Neprecenljiva je bila pomoč Pavšerja borcem NOB v hrani, zdravilih, obleki, sporočilih in v vsem ostalem, ves čas trajanja vojne. Tako so dali Pavšerjevi vola za hrano borcem, partizanom, ki so po pokolu talcev pri sv. Neži, pokopavali žrtve.

Po vojni je Pavšer, Florijan Ivartnik,

kot napreden kmet, tesno sodeloval s kmetijsko zadrugo Kotlje. Bil je nekaj let njen predsednik, vsa leta od ustanovitve do združitve pa član njenega upravnega odbora. Imam veliko premalo prostora, da bi to njegovo delo pravilno in pravično opisal. Umril je, mnogo prezgodaj, leta 1965 v 72 letu starosti.

Nasledila sta ga Julka in Dominik Ivartnik; drugi Pavšerjev rod, ki ga pomnim.

Florijan Ivartnik je imel pet otrok: sina Dominika ali Minija, hčerke Tončko, Miko, Zofko in Ančko.

Enako število otrok je imel tudi Dominik, samo da sta se rodili dve hčerki: Majda in Janja ter trije sinovi: Ivan, Slavko in Marjan.

Drugi Pavšerjev rod: rod Julke in Minija Ivartnik je ohranil in razvijal vse vrline in dobre lastnosti prvega rodu: pridnost, delavnost, gostoljubnost, dobre sosedske odnose, napredno gospodarjenje, narodno zavest in še bi lahko našteval.

Po zaslugi staršev, Julke in Minija, imajo vsi njuni otroci svoje hiše, svoje domove, kjer živijo s svojimi družinami.

Drugi Pavšerjev rod je znan po svojih prispevkih in sodelovanju pri hotiljskem karnevalu in povsod tam, kjer je veselje in dobra volja doma. To je zasluga mame Julke in njenih otrok.

In tako smo že pri tretjem Pavšerjevem rodu: rodu Ivana in Marjane Ivartnik. To je rod, ki je trdno sklenil, razviti in dvigniti Pavšerjevo kmetijo na višjo, naprednejšo raven.

Poleg živinoreje, poljedelstva, gozda, se bodo pri hiši ukvarjali tudi s kmečkim turizmom. To pa je že višja, zahtevnejša oblika kmečkega dela, ki zahteva določeno višjo kvaliteto na vseh področjih življenja in funkcioniranja kmetije, takšnega tipa in velikosti, kot je Pavšerjeva.

Z zagnanostjo, polno idej, se je Ivan zagrizel, ob pomoči svoje mlade žene Marjane, v delo z edinim namenom, da bi čimprej dosegel in uresničil svoj sen, svoj načrt, da posodobi kmetijo, njena gospodarska poslopja, pridelovanje pridelkov in rejo živali za namen tržnega gospodarstva. Turizem bo kmetiji omogočal preiti na tržno gospodarstvo.

Velike so težave, s katerimi se vsak dan spopadata in borita na poti k svojemu cilju Ivan in Marjana. Kmalu bo vse pripravljeno za svečano otvoritev. Mogoče že letos, mogoče šele prihodnje leto! Že sedaj kaže Pavšerjeva hiša drugačno, lepšo podobo, kot jo je doslej, da o popolnoma preurejeni notranjosti ne govorim. Prepričan sem, da bodo velikanski cilji Ivana in Marjane uresničeni in kronani z uspehom.

Florijan Ivartnik

Prijetno bo iti kdaj k Pavšerju na »kmečki turizem«.

Pred mojimi očmi pa že raste in se razvija četrti rod Pavšerjevih. To je mladi, nadobudni naraščaj Marjane in Ivana. Prepričan sem, da bodo tudi otroci četrtega Pavšerjevega rodu ohranili vse vrline in dobre lastnosti prejšnjih treh rodov: prijateljstvo, delovnost, pridnost, sosedske odnose, gostoljubnost, humor, dobro voljo, narodno zavednost in težnjo po napredku in boljšem življenju.

Rok Gorenšek

Trije rodovi Pavšerjevih: od leve proti desni Dominik, Marjana, mama Julka in Ivan ter trije otroci

Lepa Pavšerjeva hiša. Pred njo Ivan in Marjana s hčerko Nino

STRELA ZAŽGALA GOSPODARSKO POSLOPJE

Med nevihto, ki je divjala na Koroškem v sredini meseca avgusta, je strela udarila v gospodarsko poslopje Janka Hovnika, po domače Ješovnika iz Vrh 32. Požar je popolnoma uničil gospodarsko poslopje, zgoreli so stroji, seno in žito. Da bi kmet Hovnik čimprej zgradil novo poslopje, so s finančnimi sredstvi že priskočili na pomoč Skupščina občine Slovenj Gradec, Koroška kmetijska zadruga, Kmečka zveza — ljudska stranka, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. V akcijo zbiranja pomoči se je vključil tudi Koroški radio, prostovoljne prispevke v denarju pa zbirajo tudi pri krajevni skupnosti Sele.

F. J.

JOŽICA ŠAVC

Človek in njegovo delo sta v trdni medsebojni povezavi, kajti samo človek je zmožen ustvarjalnega snovanja. Zaradi tega so rezultati človekovega dela zrcalna podoba njegove osebnosti. V delu se v celoti odraža človekov odnos do vsega, kar ga obdaja. Še bi lahko razmišljali, kako si človek posameznik ustvarja svojo podobo, kakršnega vidijo njegovi znanci, sodelavci, prijatelji...

Naša računovodkinja Jožica se je odločila za predčasno upokožitev, še polna življenjskih in ustvarjalnih moči, znanja in izkušenj, zaradi novih pogojev, v katerih se danes nahaja gozdarstvo.

Vsi v gozdnem gospodarstvu jo poznamo, saj je s svojim delom kot vodja računovodstva bila prisotna povsod — od projektiranja do izvedbe vseh poslovnih dogodkov v podjetju. Dosledna stališču varčnega poslovanja je vzpodbujala rentabilne proizvodne naložbe, bila pa je silno energična, kadar je zasledila neracionalno ravnanje in takrat je uporabila svojo značilno zahtevo: »Zapravljali pa ne bomo!«

Svojo prvo zaposlitev je pričela kot pravnik na gozdnem obratu v Črni na Koroškem, njena prva odločba datira v drugo polovico leta 1958.

Že kot pripravnica je pokazala s poštenim odnosom do dela izredne kvalitete, ki so ji bile osnova za napredovanje od meznega knjigovodje, vodje stroškovnega knjigovodstva, do računovodje podjetja Lesna in kasneje po razdružitvi leta 1989 Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Gozdarstvo je bilo pod močnim drobno-

Jožica Šavc, oec.

gledom družbe v vseh letih njenega dela. S svojimi natančnimi podatki, obrazložitvami in izkušnjami je bila nenadomestljiva. Družbi je želela pokazati dobro poslovanje, za kar je uživala velik ugled tudi v podjetju, v regiji in izven nje.

Kljub obilnemu delu je našla dovolj časa in energije za human odnos do sodelavcev in vzgojo mladih kadrov, ki so se uvajali v delo.

Zelo aktivno je delala tudi zunaj DO na strokovnem in društvenem področju.

Ko danes načrtujemo poslovno strategijo podjetja in ko rešujemo tekoče probleme gospodarjenja, čutimo odsotnost njenih idej, dobre volje, nasvetov, predvsem pa njenega optimizma. Ker vemo, da tudi ona nas ni pozabila in je še vedno polna moči, jo bomo vabili med nas in povprašali za pomoč in dobre nasvete.

Z besedami ni možno napisati njenega doprinosa k napredku podjetja, pa saj jo vsi poznamo, zato vemo da bo znala razumeti, da se ji hočemo za vse zahvaliti in da jo pri delu pogrešamo. sodelavci

NAŠI JUBILANTI

MESECA AVGUSTA IN
SEPTEMBRA PRAZNUJEJO

10 let dela

Simon ORTER, Gozdarstvo Radlje
Mirko PRAPROTNIK, Gozdarstvo
Radlje
Albert MIRKAC, TOK Slovenj Gradec
Andreja KLEMENC, DSSS
Živko GROS, Transport in servisi

20 let dela

Rajko KNEZ, Gozdarstvo Črna
Frančiška DROFELNIK, Gozdarstvo
Črna
Marko KLAUZ, Gozdarstvo Črna

30 let dela

Anton JEZNIK, Gozdarstvo Radlje
Lenart GERMUT, Gozdarstvo Radlje
Jožica KOTNIK, Transport in servisi

kategorije je ravno v obdobju med 35 in 45 letom starosti, z delovno dobo okrog 20 do 35 let, medtem, ko je največ invalidskih upokožitev v starosti od 45 do 55 let in z delovno dobo okrog 30 do 35 let.

Problematika invalidnosti se rešuje predvsem kurativno. Večino delavcev, ki imajo težje zdravstvene probleme in zaradi njih ne dosegajo normalnih delovnih rezultatov, pošljemo v sodelovanju z lečečim zdravnikom na invalidsko komisijo. Ocene invalidske komisije pa so pogosto splošne in nam otežujejo najti ustrezno delo za invalida. Skoraj vse delavce—invalidne razporedimo na lažja gojitvena in cestarska dela. To pri nekaterih delavcih povzroča psihične napetosti in razne negativne težnje.

Z izboljšanjem pogojev dela si moramo prizadevati za zmanjšanje invalidnosti. Strokovno moramo preveriti podatke, ki kažejo na pomanjkanje delovnih mest za invalide, saj bi ob sodelovanju vseh TOZD, strokovni analizami delovnih mest in tudi z ustreznimi novimi deli, dobili še nekaj možnosti za uspešno zaposlovanje invalidov.

Analiza delovnih mest bi morala biti osnova pri kadrovanju, saj bi bila močan preventivni faktor, ker bi že z razporeditvijo na delovno mesto preprečili nastanek invalidnosti. Analiza za gozdarje sekače je sicer opravljena, a samo iz medicinskega vidika. To pa služi samo za izračunavanje beneficirane delovnedobe.

Za izvedbo tega pa bi bila potrebna širša akcija tako, da bi razen posameznih strokovnih delavcev (socialna služba, skupnost za zaposlovanje, zavodi za usposabljanje invalidov in druge strokovne službe), ki se zavedajo, da je njihovo delo pomanjkljivo in imajo pri tem le formalno vlogo, morali sodelovati tudi vsi vodilni delavci, organi upravljanja in sindikat.

Marijana LAHOVNIK

Invalidi v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec

V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec je bilo na dan 30. 6. 1991 zaposlenih 636 delavcev, od tega 41 invalidov. Največ invalidov je zaposlenih na TOZD TIS Pameče in to 12 oz. 11,3 %, sledi Gozdarstvo Mislinja s 5 invalidi ali 10,2 %, na tretjem mestu je Gozdarstvo Črna z 8 invalidi ali 7,3 %, delovna skupnost ima zaposlenih 5 invalidov ali 6,2 %, Gozdarstvo Radlje 5 invalidov ali 6 %, Gozdarstvo Slovenj Gradec 2 invalida ali 5,3 %, enako CLS, Gradnje 2 invalida ali 4,4 %. Obrati za kooperacijo nimajo zaposlenega nobenega invalida. Skupno je v gozdarstvu zaposlenih 6,4 % invalidov.

Ugotavljamo, da v primerjavi z letom 1988 na dan 30. 6. (zaposlenih 851 delavcev, od tega 45 invalidov ali 5,2%) invalidnost v gozdarstvu procentualno narašča. To pa predvsem zato, ker se je od takrat zmanjšalo število zaposlenih za ca 220 delavcev, število invalidov pa le za 4, čeprav je bilo v letu 1990 invalidsko upokoženih 21 delavcev, ali skoraj 3 % na zaposlene v GG. V večini primerov to niso bili invalidi II. ali III. kategorije, ampak novi primeri. Pri upokožitvah (če ne upoštevamo dokupov zavarovalne dobe), prevladujejo invalidske upokožitve. Vzrok invalidnosti je v večini primerov bolezen. Delavci v

gozdarstvu in gradbeništvu opravljajo še vedno veliko fizičnega dela in to največkrat na prostem, kjer so delovni pogoji zelo težki. Tako pride postopoma do raznih obolenj hrbtenice, revmatskih obolenj težje stopnje, obolenj okončin in prezgodnje psihofizične izčrpanosti. Omeniti je potrebno tudi alkoholizem, saj alkohol škodljivo vpliva na človeški organizem, skrha njegovo moč in je ugodna podlaga za razvoj nekaterih bolezni. Zaradi tega niso redki primeri, ko je delavec upokožen zaradi posledic alkoholizma. Od skupnega števila 41 invalidov, jih je 10 II. kategorije. Invalidnost II. kategorije počasi pada, ker na invalidskih komisijah niso v zadnjem letu nobenega delavca ocenili kot invalida II. kategorije. Omeniti moram, da je invalidnost II. kategorije (delo v skrajšanem delovnem času) v gozdarstvu zelo neugodna ocena, saj delo poteka na terenu in je vezano na skupne prevoze in tudi na delo v skupinah.

Ocenjujem, da je povprečna starost invalidov 10 let višja od povprečne vstarosti kolektiva. V začetku leta je bilo namreč okoli 40 upokožitev in tako se je starost kolektiva znižala ca za 2 leti. To nam kaže vzročno zvezo med invalidnostjo, starostno strukturo in pogoji dela. Največ invalidskih ocen II. in III.

TOZD	štev. zap.	M	Ž	povp. starost kolektiv 31.12.90	število zaposlenih invalidov			štev. zaposlenih invalidov						povprečna starost invalidov	§ M	§ Ž	% skupaj
					II. kateg.	III. kateg.	skupaj	moški			ženske						
								II.	III.	sk.	II.	III.	sk.				
DSSS	80	30	50	39	2	3	5	1	/	1	1	3	4	45	1	5	6,2
Gozdarstvo Slovenj Grad.	38	37	1	34	/	2	2	/	2	/	/	/	/	47	5	/	5,3
Gozdarstvo Mislinja	49	44	5	35	2	3	5	2	3	5	/	/	/	43	10	/	10,2
Gozdarstvo Crna	109	102	7	36	1	7	8	/	7	7	1	/	1	42	6	1	7,3
Gozdarstvo Radlje	83	75	8	35,5	1	4	5	/	4	4	1	/	1	42	5	1	6
TOK Slovenj Gradec	32	30	2	35	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
TOK Dravograd	12	10	2	37	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
TOK Ravne	24	19	5	40	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
TOK Radlje	20	16	4	38	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
TIS Pameče	106	93	13	37	2	10	12	2	10	12	/	/	/	44	11	/	11,3
CLS Otiški vrh	38	34	4	35	2	/	2	2	/	2	/	/	/	47	5	/	5,3
Gradnje Slovenj Gradec	45	40	5	37	/	2	2	/	2	2	/	/	/	47	4	4	4,4
S K U P A J	636	530	106	37	10	31	41	7	28	35	3	3	6	45	5	1	6,4

KADROVSKE VESTI

PRIŠLI: v mesecu juliju

Priimek in ime, datum prihoda, dela, ki jih bo opravljal, DO iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Krajnc Jože, 15. 7. 1991, pripravnik-dipl. ing. gozd.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB SLOVENJ GRADEC
Merkač Francka, 1. 7. 1991, vodja prodaje, CLS Otiški vrh
Kunc Avgust, 8. 7. 1991, pripravnik-dipl. ing. gozd.

ODŠLI: v mesecu juliju

Priimek in ime, datum odhoda, dela, ki jih je opravljal, DO v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROŠKEM
Carf Marjan, 31. 7. 1991, sekač, —

TOK GOZDARSTVO RAVNE NA KOROŠKEM
Igerc Jože, 14. 6. 1991, vodja revirjev, upokojitev

CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTIŠKI VRH
Merkač Francka, 30. 6. 1991, izv. nalog analiz in knjig. proizv., DSSS

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB SLOVENJ GRADEC
Slavič Franc, 3. 7. 1991, vodja projek. in investicij, invalidska upokojitev
Štalekar Januša, 3. 7. 1991, pripravnica, —

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
Gozdarstvo Mislinja	44	5	49
Gozdarstvo Slovenj Gradec	38	1	39
Gozdarstvo Crna	101	7	108
Gozdarstvo Radlje	75	8	83
TOK Gozdarstvo Slovenj Gradec	30	2	32
TOK Gozdarstvo Dravograd	10	2	12
TOK Gozdarstvo Ravne	19	5	24
TOK Gozdarstvo Radlje	16	4	20
CLS Otiški vrh	34	3	37
TIS Pameče	93	13	106
Gradnje Slovenj Gradec	40	5	45
DSSS	14	44	58
Taksacija	16	6	22
skupaj:	531	105	636

Darja GROS

JUTRO

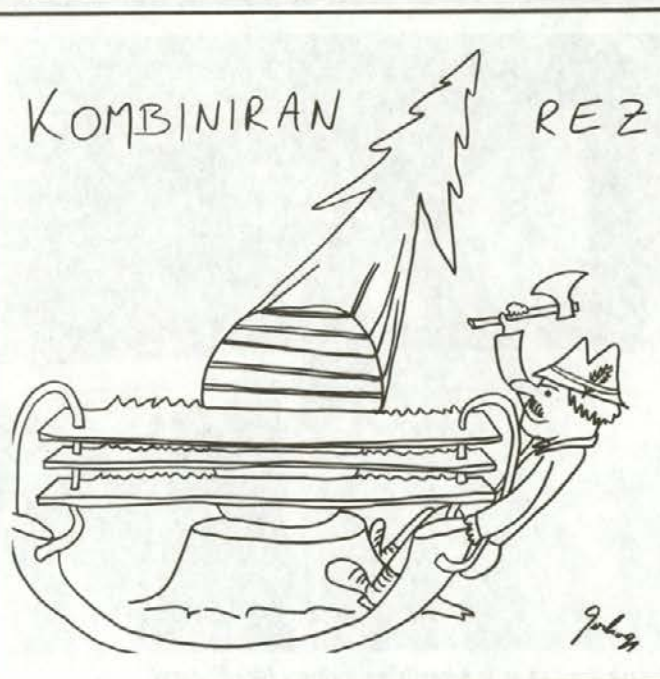
*Kaj bo jutro nam prineslo,
nihče to ne ve.*

*Prihodnost je vsa črna,
polna borb, krvi.
Njena pot bo polna trnja,
vemo menda vsi.*

*Vsem, ki danes že trpite,
rad zaželel bi,
da z jutrom se zbudite,
srečni, brez skrbi.*

*A do tega je jutra,
še dolga pot,
meč in ogenj bosta botra,
ne nebes gospod.*

Zlatko ŠKRUBEJ

MARJANU V SPOMIN! 1969—1991

Spomin se vrača v pomlad, na prvi majski dan. Zgodilo se je na večer, na cesti južno od Trbojn. Prometna nesreča z motorjem in pretresljiva novica: »Marjan ZVIKART je mrtev!«

Novica se je širila. Ostali smo brez besed. Na pragu pomladi, sredi pomladne razkošnosti, v žalost zavita Rečnikova domačija, mrtvaški oder, bela krsta, v njej še ne dva-indvajsetletni sin.

Prihajali so ljudje od blizu in daleč, se poklonili v spomin. Prišli so sorodniki, sošolci, učitelji, prijatelji, sodelavci in znanci.

Pogreb, množica ljudi. Slovo na domu, neizmerna bolečina. Sin, brat in stric odhaja za vedno; nato žalosten sprevod do vasi, zaječajo zvonovi, še slovo v farni cerkvi. In spet sprevod, počasni zaustavlajoči se koraki ob zvokih žalostink domače godbe.

Ne, nikar tja! Mladenič je vendar na pragu življenja. Odene naj svatovsko oblačilo. Godci zaigrajte svatovsko polko! Ženin naj zaraja z nevesto! Toda vse zaman, smrt je neizprosna. Sprevod počasi drsi. Odprta so groba vrata. Hladna zemlja objame belo rakev. Še blagoslov, poslovinne besede krajanov, pesem pevk in poslednja žalostinka. Žalost in bolečina ostaneta v srcih.

Celo nebo se je odprlo, zaihtelo nad kruto usodo in s svojimi dežnimi solzami zalilo prerani grob.

Neizmerna bol, naša misel se vrača k zibelki našega Marjana. Bil je kmečki sin, rasel na Rečnikovi kmetiji. Kot vsi kmečki otroci se je vzgajal ob delu na polju, v hlevu, gozdu. Drobne roke so postorile, kar so pač zmogle.

Nato šolanje, dolga peš pot do Trbojn. S prešolanjem v Dravograd se je pot še podaljšala. Kljub dolgi naporni poti je bil Marjan vesten in delaven učenec. Po končani osnovni šoli se je odločil za lesarski poklic. Ta izbira ni bila slučajna. Les je bil Marjanu vselej zelo blizu, saj je živel obdan z gozdovi.

Na srednji lesarski šoli v Mariboru se je izšolal za lesarja širokega profila. Šolanje s pripravnostvom je dokončal v Tovarni pohištva Prevalje. Kot obetaven mlad delavec za obdelavo lesa je takoj dobil zaposlitev. Poklic je opravljal z velikim veseljem, rad je delal.

Odlikoval se je kot vojak, pripadal je specialni enoti, dobil čin razvodnika. Bil je vesten in zanesljiv, zaupane so mu bile važne naloge. Čeprav se je Marjan šolal v mestu, je ostal zvest lepim vaškim navadam. Vsakemu je poklonil jasen in odločen pozdrav, prisrčen nasmeh in dodal še kakšno vzpodbudno besedo.

Kljub redni zaposlitvi je v duši ostal pravi kmet. Ko se je vrnil iz službe, je poprijel za vsako kmečko delo. Zanj ni bilo ukazov, sam je vedel, kaj je treba postoriti.

Zdaj Marjan ne prihaja več domov, ne srečamo se več. Prekinjeno je komaj začeto življenje. Koliko truda je bilo zaman? Koliko drobnih dnevnih skrbi staršev za šolanje in osamosvojitve se je izničilo.

Rečnikova mama in ata sta izgubila sina, svoje najdražje: družba — vestnega delavca; domovina — vojaka; krajan — prijatelja.

Marjan, hvala za drobne človeške pozornosti, ki si jih nam izkazoval. Ohranili te bomo v trajnem spominu!

Brigita SMOLAR

V SPOMIN VIDI KOŽUH-IRŠIČ

V sredo, 12. junija 1991 smo se na Šentiljskem pokopališču tiho in skromno poslovili od Vide Kožuh-Iršič.

Vsaka smrt je prerana, še posebej, ko poseže med prijatelje, znance in sode. S sabo vedno prinaša bolečino, ki pušča rane globoko v naši podzavesti. Ob takšnem tragičnem dogodku pa se misli nehoti povrnejo v preteklost in v spomin se vračajo mladostna leta.

Vida Kožuh-Iršič se je rodila 21. 7. 1913 leta na Iršičevi domačiji v Mislinji in ostala zvesta krajanka vse do svoje smrti. Osnovno šolo je obiskala v Mislinji, nato pa je šolanje nadaljevala v meščanski šoli v Slovenj Gradcu. Ob spoznanju trgovskega dela v bratovi trgovini je v njej zrastle želja po trgovskem poklicu in se zato odločila za trgovsko šolo.

Vojna vihra ni prizanesla nikomur, prav gotovo pa ne njej in njenim svojcem. Zavedna Iršičeva družina je kmalu, že v letu 1941, spoznala nesmilni okupatorjevega terorja in se mu odločno uprla. Takrat je za Vido nastopila najtežja življenjska preizkušnja. Z dvema otrokoma in možem jo je okupator izselil že leta 1941 v Slavonsko Požego in kasneje v Karlovac. Tudi to

ni strlo njene volje in želje, da se Slovenci otresemo tujega jarma. Leta 1941 se je aktivno priključila NOB in vstopila v partizane v Beli Krajini. Ko se je po osvoboditvi vrnila v domovino, se je dokončno zavedla resnice, kakšen davek je osvobodilni borbi morala plačati Iršičeva družina. Brat Rado ustreljen, brat Stanko ustreljen kot talec, brat Danilo in sestra Milena izgnana, mama Neža pa je umrla v Auswachu.

Po vojni pa je vendarle bilo potrebno pričeti znova. Navezanost na domači kraj je bila tako velika, da se je vrnila v Mislinjo. Svojo srečo je prenašala na otroke ter se z vso vneto razdajala mlajšim generacijam, kar je bilo še posebej očitno ob srečanju z mladimi ob kurirškovi pošti in obrambnih dneh. Bogate izkušnje in plemenita spoznanja je tako prenašala na učence osnovne šole, ki nosi ime njenega brata, narodnega heroja Rada Iršiča. Kot lastnica gozda je v svojem gozdu delo vedno prepuščala strokovnim odločitvam gozdarjev.

Vsa leta je bila aktivna v družbenopolitičnih organizacijah, družbeno političnih skupnostih, še posebej v krajevni organizaciji ZB in društvu upokojencev. Jože TRETJAK

SPOMINI NA VINKA REPNIKA

Spomnim se dneva, ko smo uradno izvedeli, da se je prav Slovenija osamosvojila. Vsi smo se tega razveselili, čeprav smo se že spraševali, kako in kaj bo z nami. Verjetno se je naše osamosvojitve veselil tudi Vinko. A kaj se je ne bi, saj ni vedel, kaj se bo v kratkem zgodilo. Še manj si je pa lahko sploh mislil, da bo za to našo osamosvojitve daroval svoje mlado življenje.

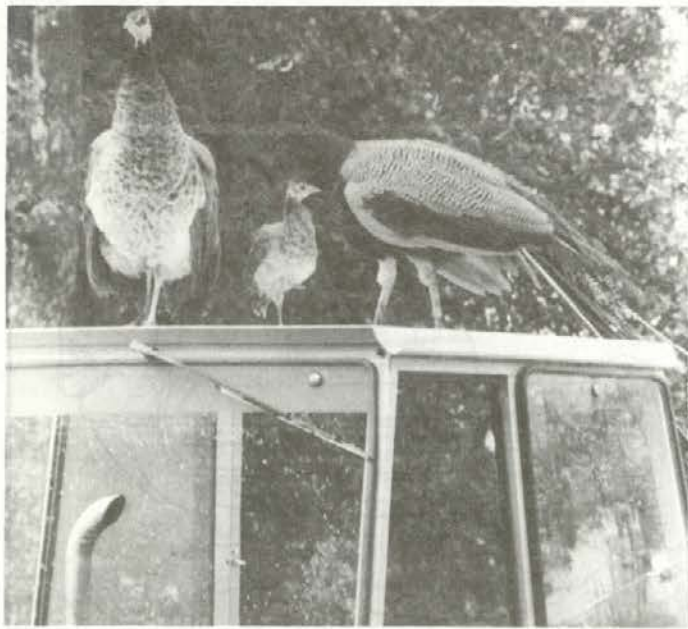
Tisti dan, ko so se pri nas pričeli spopadi, sem bil v službi in opravljal svoja vsakdanja dela. Novice o spopadih in o rezultatih teh spopadov smo naglo dobivali preko radija. Ni bilo treba dolgo čakati, ko smo dobili tudi novice o prvih žrtvah. Ko sem slišal, da je med njimi tudi Vinko Repnik, sem ostal brez besed. Sam sebe sem hotel prepričati, da sem nemara narobe slišal, ali pa, da gre gotovo za pomoto, toda ko sem to novico slišal večkrat, sem se moral sprijazniti z resnico, da je to res.

V trenutku sem se spomnil Vinka, kako sva se sploh spoznala in kako rad je delal na Grešnikovi

kmetiji na Pohorju. Tudi pozneje, ko se je zaposlil, svoje pridnosti ni prikrival v službi. To vedo povedati vsi sodelavci, ki so delali z njim. Najbolj se spomnim dneva, ko smo bili vsi prijatelji in prijateljice povabljeni na poslovinilni večer, ko je odhajal v JNA. Tako ponosen je bil nase, da je kar žarel od sreče. Tudi v pismih, ki mi jih je pozneje pisal, tega ni nikoli prikril, pa tudi na fotografijah, ki mi jih je poslal ne. Še velikokrat sva bila po tem skupaj, ampak ne toliko kot prej. Imel je že svoje velike načrte, v katere je bilo treba vložiti veliko truda in dela. Na žalost je prerana smrt vse to prekinila in veliko njegovih ciljev in načrtov se ne bo nikoli več izpolnilo.

Lepih spominov na Vinka Repnika je veliko. Ne da se jih vse spraviti na papir. Bil je človek dobrega srca, pridnih rok in vedno nasmjane obraza. Takšnega bomo imeli v trajnem spominu. Prav na zadnje pa nekaj za nas vse: »Storimo vse, da se to ne ponovi več!«

Zlatko ŠKRUBEJ

Pavova družina se je spravila na traktor, foto F. Jurač

ZAHVALA

ob boleči izgubi sina, brata
in strica

IVANA URŠEJA
iz Legna
(28. 10. 1944—8. 8. 1991)

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in so-
sedom, posebno družini Dragota Raderja, Rudiju
Vaukanu ter Ivanu Jeromlu za vsestransko pomoč.
Hvala gospodinu Jožetu Prteržniku za lepe poslo-
vilne besede, gospodu kaplanu Vladimircu Bizantu
za opravljen pogrebni obred, moškemu pevskemu
zboru za zapete žalostinke.

Iskrena hvala vsem za darovane vence, cvetje, sveče
in maše ter za spremljanje na zadnji poti.

Žalujoči: mama in vsi Merkačevi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage
mame, stare mame in pra-
babice

BERNARDE BOROVNIK
iz Mislinje

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji da-
rovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo. Prav
lepa hvala vsem sosedom, ki so nam kakorkoli po-
magali v najtežjih trenutkih. Hvala tudi Gozdnemu
gospodarstvu TOZD TIS Pameče, gospodinu Ivanu
Krenkerju za poslovilne besede slovesa, šentiljskim
pevcem za zapete žalostinke ter gospodu župniku
Tinetu Tajniku za pogrebni obred.

**Žalujoči: otroci Justika, Fanika, Mira in Viktor z
družinami**

ZAHVALA

23. junija letos je umrla v
82. letu naša draga mama

NEŽKA NOVAK

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in sosedom za
pomoč v bridkih dneh, gospodinu Andreju
Ošlovniku in Stanku Hovniku za tolažilne besede
ter pevcem iz Pameč za zapete žalostinke. Posebej
se zahvaljujemo g. župniku Jožetu Firstu za pogreb-
ni obred.

sin Jože z družino

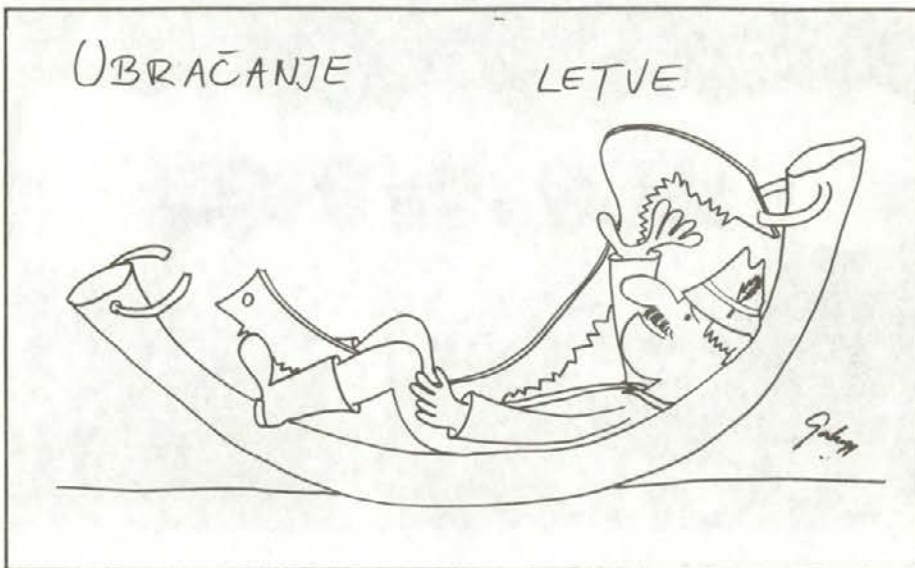
ZAHVALA

Iz naše sredine je usoda iztrgala očeta, deda, prade-
da, soseda in prijatelja

ALOJZA ŽVIKARTA — KUREJA
iz Dravč

Želimo se zahvaliti vsem sosedom, znancem, sorod-
nikom, prijateljem in vsem ostalim, ki so nam ka-
korkoli pomagali. Hvala Antonu Pokeržniku za slo-
vo od doma, gospodu Frančku Jamniku za poslovil-
ne besede ob odprtem grobu, hvala gospodu Alojzu
Demšarju ter gospodu župniku za besede ob slove-
su ter lepo opravljen cerkveni obred.
Vsem še enkrat iskrena hvala!

**Žalujoči: otroci Ivan, Olga, Alojz z družinami ter
ostalo sorodstvo.**

Vidni uspehi in delo

V Pamečah pri Slovenj Gradcu so leta
1988 ustanovili klub malega nogometa »Kre-
menčkovi«. Ideja za ustanovitev kluba je
vznikla pri samih članih, ki so bili željni to-
vrstnega športa. Klub je v svojem doseda-
njem delu požel že veliko delovnih, še več pa
športnih uspehov, saj je v njihovih vitrinah
že več kot 50 raznovrstnih pokalov, ki so jih
osvojili njihovi vratarji, strelci in najboljši
igralci. O samem delu in uspehih kluba je
spregovoril predsednik Franjo Paradiž.

»Moram reči, da redno tekmuje v Slo-
venskem revijalnem pokalu, kjer smo po
vseh teh letih tekmovanja na 6. mestu. Naša
bodoča usmeritev je vezana predvsem vzgoji
pionirske vrste, ki bo čez nekaj let nadome-
stila naše članske vrste. Težave ki jih imamo,
so finančnega značaja. Naš klub ne dobiva
nobenih dotacij ali kakršnihkoli rednih do-
hodkov. Delamo s svojim lastnim denarjem.
Težave so, pa vendar nam ne vzamejo pogu-
ma. V letošnjem letu smo pričeli z izgradnjo
razsvetljave športnega igrišča, ki je prepo-
trebna za naše delo, saj bodo lahko igralci
trenirali v nočnih urah, organizirale pa se bo-
do lahko tudi druge prireditve. Vsekakor pa
moram reči, da smo pri začetnih delih nalete-
li na nasprotovanja posameznikov v Pame-
čah, ker pač niso hoteli razumeti, da vse, kar
delamo, delamo v prid svoje krajevne skup-
nosti. Uredili smo tudi košarkarsko igrišče in
s tem dokazali, da so naše ambicije velike,

**Franjo Paradiž: »Veseli smo, da
nam je dobrodelna akcija za
ozdravitev male Mojce Sušec
uspela...«**

volja in prijateljstvo sta močna in straha za
bodočnost kluba ni. Mogoče naj na koncu
omenim še to, da smo letos v mesecu februar-
ju izvedli dobrodelno akcijo za ozdravitev
17-mesečne Mojce Sušec iz Pameč, ki je hu-
do bolana, njuna starša pa nimata dovolj de-
narja. Tudi v bodoče bomo v klubu »Kre-
menčkovih« pridno delali in skrbeli za prid-
bivanje novih članov,« pravi predsednik kluba
Franjo Paradiž.

F. Jurač

Pri ureditvi razsvetljave na igrišču so opravili veliko prostovoljnega dela

Šempeterski pavri

V Šempetru nad Otiškim vrhom so mladi sklenili, da jim ob vsakodnevnem delu manjka kulturno življenje. V začetku letošnjega leta so ustanovili pevski zbor in mu dali naslov ŠEMPE-TERSKE PAVRI. Zbor vsak teden pridno vadi. Zborovodkinja Irena Glasenčnik letos pripravlja več nastopov v domačem kraju. Janko Rotovnik, ki ima pri ustanovitvi zbora največ zaslug, pravi, da se mu je s tem uresničila dolgoletna želja. Hvaležen pa je tudi, da zbor finančno podpira Slovenska kmečka zveza — ljudska stranka, podružnica Dravograd. Mladi iz Šempetra pa niso samo dobri pevci, skrbijo tudi za ožvitev starih običajev, kot je steleraja in pa šranganje. Ker zbor za vaje nima primernih prostorov, je prostore trenutno odstopil kmet Bavh, kjer lahko pevci v veliki kmečki sobi nemoteno vadijo.

F. Jurač

POMISLI NAME

Pomisli name,
ko ostala sama boš.
Pomisli name,
ko ti v srcu bo hudo,
ko zaprla boš oči,
in nikogar več ne bo,
takrat se spomni,
in pomisli kdaj name.

Pomisli name,
ko po licu bo drsela
drobna solza ti gorja
in ko te zjutraj prebude
iz spanja dvoje nežnih rok.
Ko na oknu boš slonela,
zrla nekam v daljavo,
vedi, da nekdo še misli nate.

Kjerkoli boš, povsod bom s teboj,
kjerkoli bom, boš v mislih z menoj,
samo poišči me in srečen bom s teboj.

Vlado LAUK

POPRAVEK

V prejšnji številki VIHARNIKA smo na zadnji strani objavili pesem *Ko gledam ta svet*. Napisal jo je Vlado Lauk, ne pa Andrej Lah, ki je pod tem delom podpisan. Avtorju pesmi in bralcem se za neljubo napako opravičujemo.

Uredništvo

IVAN SREBRE PRVI

Letošnji 36. Koroški turistični teden je za nami. Tudi letos se je v enem tednu zvrstilo veliko prireditev in tekmovanj. O velikem ljudskem srečanju pri Najevski lipi na Ludranskem vrhu poročamo posebej. Žal, pa moramo pri tem zapisati, da so se tudi letos tekmovanja gozdnih delavcev udeležili le domačini. Za tekmovanje, ki je bilo bolj rekreacijskega značaja, so se prijavili le štirje tekmovalci: Ivan Srebre, Andrej in Peter Obretan in Jože Zapečnik. Prvo mesto na tekmovanju je zasedal Ivan Srebre, za njim pa sledijo Andrej in Peter Obretan ter Jože Zapečnik.

F. J.

Po tekmovanju so tekmovalci stopili pred fotoaparata in za spomin smo napravili posnetek

Prezrez hloda je treba opraviti kar najbolj natančno

Polenta je na turističnem tednu teknila tudi najmlajšim, dober tek!

KOROŠKA HARMONIKA '91

V Slovenj Gradcu je bilo 7. tradicionalno tekmovanje za Koroško harmoniko '91, ki sta ga organizirala Koroški radio in Turistično društvo Slovenj Gradec. Tekmovanje pa je bilo hkrati tudi izborno tekmovanje za Zlato harmoniko Ljubecne. Za tekmovanje se je prijavilo 20 tekmovalcev. Najmlajši tekmovalec je bil 11-letni Srečko Kotnik iz Slovenj Gradca, najstarejši pa 68-letni Jakob Ermenc iz Gornjega Grada. Prvič so na tekmovanje prišli člani harmonikarskega kluba iz Špitala v Avstriji, ki ima že nekaj let tovrstna tekmovanja, te pa bi želeli prenesti v obojestransko sodelovanje.

Prvo mesto na tekmovanju je zasedel Zvone Krivec iz Ljubnice pri Vitanju, drugi je bil Zoran Zorko iz Laškega, tretji pa Wolfram Bohme iz Avstrije.

F. Jurač

Z leve proti desni: Tajnik Turističnega društva Slovenj Gradec Vinko Klančnik, Wolfan Hohme, Zvone Krivec in Zoran Zorko

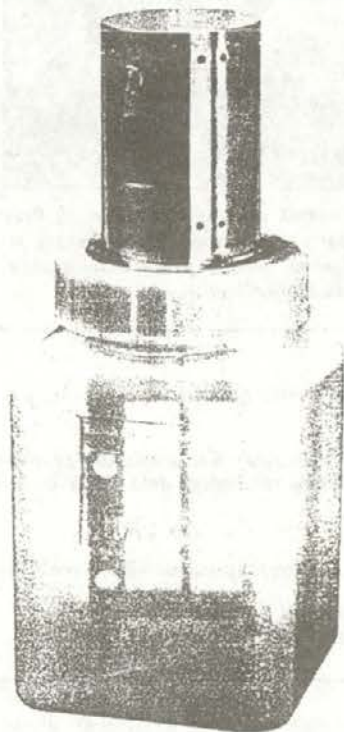

Viktor Buč

ZASEBNI SERVIS MOTORNIH ŽAG

Viktor Buč iz Mislinje je v prostorih Transporta in servisov v Pamečah letos meseca januarja odprl zasebni servis motornih žag. Poleg popravila motornih žag lahko v servisu kupite tudi nove motorne žage vseh vrst Husqvarn, verige, meče in pile.

Viktor Buč se priporoča za popravilo žag, vse informacije pa lahko dobite vsak dan po telefonu (062) 41-820 in 55-798.

METEOR d.o.o.

UVOZ — IZVOZ
62391 PREVALJE
tel. (0602) 33-421

Naročila sprejema tajnica po 19. uri,
informacije pa izmenjamo tudi pisno.

POSTANITE
PROIZVAJALEC
MASLA

ALI SMETANE

R5 IN R10

ELEKTRIČNA PINJA

METEOR JE ZASTOPNIK NEMŠKE FIRME ZA KOROŠKO.

POSNEMALNIK ZA MLEKO

Pogoji za oddajo mleka bodo vedno strožji!

POKLIČITE NAS!

Pod Najevsko lipo na Ludranskem vrhu

PRIJETNO IN PRISRČNO SREČANJE

Ne le za Korošce, tudi za tiste, ki so v nedeljo, 11. avgusta 1991 prišli pod Najevsko lipo na Ludranskem vrhu nad Črno je bila lepa in sončna nedelja nepozabna. K materi slovenskih lip so prišli tudi vidni slovenski državniki, ki so si po trdih junijskih in julijskih dneh le vzeli čas za sprostitev ter obiskali Koroško ter njihove pridne in vesele ljudi. Prišli so dr. France Bučar, Lojze Peterle, dr. Dušan Plut, Matija Malešič, Jelko Kacin in mnogi drugi, med katerimi so bili tudi številni ministri.

Pesem in sproščenost sta zaznamovala kulturni program, ki so ga pripravili vrli Korošci. Andrej Šertel dipl. ing. gozdarstva je vsem prisotnim po dolgem in po čez predstavil Najevsko lipo, za katero pravijo, da ima častljivo starost 770 let in, da je mati vseh lip na slovenskem. Srečanje, kakršno je bilo pod Najevsko lipo, pa naj bi poslej postalo tradicionalno.

F. Jurač

Dr. France Bučar, slavnostni govornik pri Najevski lipi: »... Prava naša državna osamosvojitve bo prodor v novo Evropo. Trezen razum, jasna odločenost, nobenih nepremišljenosti, nobenih prevar in ekstremizmov, tudi nobenega odstopanja od zastavljenih ciljev...«

Slovenski državniki in Korošci so si imeli veliko povedati

Gotovo pa je med Korošci izredno priljubljen Jelko Kacin, minister za informiranje. Ivan Dretnik-Ajžnik, poslanec v zboru združenega dela, mu je imel veliko povedati o Koroški

Na frajtonerico je predsednik vlade Lojze Peterle spremljal »Zdovčeve dečve«

Harmonikarji KUD Gozdar iz Črne pa so poskrbeli za dobro voljo

Glasilo VIHARNIK izdaja delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec

Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej ŠERTEL, Hedvika JANSE, Vida VRHNJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.

Glavni urednik: Andrej ŠERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.

Naklada: 4500 izvodov.

Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1991.